

DR. ALBERTAS GERUTIS

vienas iš daugelio

Dr. A. Gerutis

Daugelis žmonių švenčia savo amžias, profesijos ar kitokias gyvenimo sukaštis. Vienas iš tokių yra Lietuvos Pasiautinybės Patarėjas dr. Albertas Gerutis Berne, Šveicarijoje, š.m. liepos 21 dieną atšventęs 65 metų sukaktį ir, pasitraukęs iš duonos pelnyto pareigų, dar daugiau pasinėrė lietuviškuose darbo baruose, kur jis atsidavęs dirba nuo pat jaunystės dienų.

Dr. A. Gerutis gimęs 1905 m. liepos 21 d., Rygoje, kur baigė ir gimnaziją nuo mokinio suolo aktyviai besireikšdamas lietuvių veikloje. Teisių studijas pradėjo Kaune, kartu dirbdamas Lietuvos Telegrafų Agentūroje ELTOJE, kaip korespondentas ir redaktorius.

1928 m. išvyko studijų tęsti į Berlyną, eidamas Lietuvos Aido, vėliau ELTOs, latvių ir estų korespondento pareigas. Vėliau tęsė ir doktoratą apgynė Berne universitete Šveicarijoje 1933 m. ir buvo paskirtas Klaipėdoje spaudos referento, vėliau gubernatūros spaudos patarėjo pareigoms.

Jo veikla tokia plati ir šakota, kad reiktų daug vietos visa tai aprašyti. 1936 m., būdamas jau gerai pasiruošęs, aplankęs eilę kraštų ir juose studijas gilinęs, mokėdamas eilę kalbų, jis pradėjo diplomatinę tarnybą Užsienių Reikalų Ministerijoje, vėliau Tautų Sąjungoje Ženevoje ir nuo 1940 m. perkeltas į Berną, Šveicarijos sostinę, kur iki šiol tebegyvena.

Bet svarbu yra tai, kad dr. A. Gerutis nesiribojo vien savo tarnyba, bet visą laiką plačiai reiškiasi šveicarų ir vokiečių spaudoje ginamas Lietuvos reikalus. O tam darbui jis turėjo ir turi puikias kvalifikacijas, nes vos pradėjęs žurnalistinę karjerą jam teko rašyti įvairiausiais klausimais: apie Briuselio derybas, Hymanso projektus, Tau-

NIXONAS EUROPOJ

EGZAMINAS SOVIETŲ AKYSE

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Prezidento Nixono skubus vizitas į Viduržemio jūros sritį politinių stebėtojų siejamas su noru atstatyti JAV prestižą šiame pasaulio krašte. Čia jis, kai šios eilutės pasieks skaitytojus, bus jau aplankęs tris kraštus: fašistinę Ispaniją, demokratinę Italiją ir komunistinę Jugoslaviją. "Puikiai išbalansuotą trijų" — anot senato užsienio komi-

tų Sąjungos intervencijas, apie Lietuvos užsienio politiką, vyriausybės notas, apie ambasadorių konferencijas ir kita. Gyvenimo įvykiai taip susiklostė, kad šis didis spaudos mylėtojas, lietuvių tautos ambasadorius ir darbuotojas savo tėvynėj tegyveno tik septynis metus ir vistiek išliko tikras patriotas lietuvis. Nesitenkinatačiau lietuviška veikla vien siaurame sektoriuje, palaiko nuolatinį ryšį su Federaline Vokietija, palaiko ryšius su jos atsakingais asmenimis, skaito paskaitas įvairiose vietose apie Lietuvą, nuolatinis Baltų Draugijos valdybos narys, prof. Gabriui mirus jis atpirko jo Lietuvos bibliografinį archyvą, kur yra net iš jo karo okupacijos leidinių, lietuviškų leidinių komplektai ir daug leidinių svetimomis kalbomis liečiančių Lietuvos reikalus.

Jo polinkiuose glūdi viena itin gera ypatybė, kad visa, ką jis daro atlieka nuodugnai, pagrįdinai, nemėgsta paviršutiniškumo. Todėl jis už nuopelnus Lietuvai yra apdovanotas keliais ordinais.

Vienas iš paskutinių dr. A. Geručio darbų yra "Lithuania 700 Years" anglų kalba veikalo apie Lietuvą paruošimas, kurio jis yra redaktorius ir vienas iš autorių. Kaip jis savo gyvenime yratyliai, sumaniai ir gerai atlikęs kitus darbus, taip ir šį kartą vyriausio architekto dr. A. Geručio rankose JAV lietuvių suaukotos plytos įgavo gražią formą ir tapo mūsų tautai skirtu vertingumu minklu, — rašė St. Lorzaitis, jr., supažindindamas lietuvių visuomenę su redaktorium.

"Lithuania 700 Years" pirmosios laidos buvo išleista 1500 egz., kuri jau buvo paskleista po plaučių pasaulį ir š.m. kovo mėnesį Lietuvos Nepriklausomybės Fondas išleido II-ją pataisytą laidą 1000 egz. tiražu. Šiuo metu dr. A. Gerutis visa energija atsidėjęs dirba ruošdamas Lietuvos nepriklausomybės laikotarpio istoriją lietuvių kalba.

Gerbiamam sukaštutininkui linkime dar ilgai darbuotis Lietuvos naudai įgyvendinant savo visus užsibrėžtus lietuviškos veiklos planus.

sijos pirmininko Fulbrighto. Tas 'balansas' turėtų vesti prie minties, kad JAV veda pragmatinę užsienio politiką, specialiai nesurišta nei su viena ideologija. Tačiau tos viešnagės kirtis krinta ne ant kurios vienos tų trijų valstybių, bet ant pačių JAV "prezencijos" Viduržemio jūros baseine — JAV 6-tojo laivyno.

Šiandien tas neseniai buvęs Viduržemio jūros valdovas visur yra sekamas sovietų karo laivų. Tų tarpe, tiesa, nėra lėktuvnešių ir tokiu būdu pajėgos balansas būtų dar amerikiečių pusėje, tačiau sovietai jau turi savo lėktuvų Egipte ir, spėjama, Alžire. Tokiu būdu lėktuvnešių turėjimo pranašumas gali būti didėle dalimi išlygintas. Bet tikslus balansas šiuo metu dar nesvarbus, nes sovietai šiuo metu nesiekia tiesioginio susirėmimo su amerikiečiais. Kol kas jie siekia tik 'išauginti' šioje srityje savo prestižą. Tokiame žaidime gali padėti kelių papildomų laivų pasiuntimas ir paties prezidento vizitas savo laivynui. Prezidentas tai ir padarė.

Kad prestižą reikėjo gelbėti, aišku tur būt kiekvienam. Atsiminkime tik paskutinius lėktuvų grobimus. Laimei, čia kiek padėjo Jordano pilietinis karas. Prezidentas galėjo susitikti su paskutiniais grįžtančiais iškaitais ir jiems pasakyti, kad jis jau galvojo apie jėgos pavartojimą jų išvadavimui, nors tai ir sukeltų jiems didesnį pavojų.

JAV prestižui smūgi davė ir sovietų-egiptiečių paliaubų sąlygų nesilaikymas. Nūdien jau manoma, kad sovietai tyčia pasistumdė į priekį, skaičiuodami, jog amerikiečiai nenorės tai pastebėti, kas ir atsitiko. Tik kai mažas Izraelis dėl to pakėlė triukšmą, ir Washingtonas turėjo pripažinti paliaubų sąlygų sulaužymą, tačiau iš to kol kas laimėjo tik sovietai, nes jų prie šlektuvinės batarėjos liko naujosiose pozicijose ir jie galėjo parodyti savo klijentams — arabams, kad kartais, linksniuojant žodį taiką, galima toliau nužygiuoti negu kariaujant.

Teigiama, kada sovietai paragino ir Sirijos tankus peržengti Jordano sieną, skubant į pagalbą Palestinos partizanams, kovojantiems su Jordano armija. Tai buvo rugsėjo 20 dieną. Po trijų dienų tie tankai pasitraukė. Iš pradžių atrodė, kad sovietai (ir Sirija) skaitėsi su amerikiečių įspėjimu. Dabar tačiau linkstama manyti, kad atsi-
traukta buvo ne tiek dėl amerikiečių įspėjimo, kiek dėl to, kad Jordano gerai apmokyta armija didesnį dalį įsiveržusių 200 tankų sunaikino, o likusieji turėjo pasitraukti. Iš to epizodo išvedamas tipiškas sovietų politikos pavyzdys. Pasinaudodami kilusių pilietinių karu sovietai panorėjo pigiai (Sirijos pagalba) atskratyti paskutinį palankių amerikiečiams Izraelio kaimynų — Jordano karaliu

Huseinu, tačiau kai Jordano armija pasirodė stipri, jie pradėjo aiškinti, kad jie 'patarė' sirams pasitraukti.

Aplamai imant, sovietai siekia užpildyti tą tuštumą, kuria pirmiau europiečiai, o vėliau ir amerikiečiai palieka pasitraukdami iš savo anksčiau turėtų jėgos pozicijų. Tai primena daugiau 19-tojo amžiaus didžiųjų valstybių politiką, kurią vokiečiai laiko atgyvenusią, tačiau rusai, atrodo, to dar nežino ir gana sėkmingai žygiuoja pirmyn. Jei prie to pridėsime dar jų bandymą įsitvirtinti Kuboje čia steigiant savo povandeniniams laivams bazę, turėsime sukurti su kolumnistu Josef Kraftu, kad "Sovietų Sąjunga yra pasiryžusi dabar daugiau negu anksčiau rizikuoti gerais santykiais su JAV. Ir šis kraštas pasirodė dabar mažiau pajėgus sulaukyti sovietus nuo rizikingų bandymų jėgą, negu anksčiau.

Tai jautė ir pats prezidentas Nixonas, sakydamas privačiame pasitarime su Chicagos laikraščio redaktorais, kad sovietai nori jį išbandyti. Dėl to Nixono vizitas Viduržemio jūros baseine laikytinas lyg ir Nixono egzaminu sovietų akyse. Jei jis juo įtikins, kad jis gali pavartoti, jei reikės jėgą, jie daugiau su Washingtonu skaitysis. Likimo ironija nori, kad stipraus Nixono pusėje šį kartą stovi visi tie, kurie taip triukšmavo dėl jo žygio į Kambodiją. Šiandien visai aišku, kad Kambodijos žygis Vietnamo karą gerokai sutrumpino ir būtų ko gero jį baigęs, jei ne triukšmas namuose. Šį kartą namų 'viešojo nuomonė' ir jos reikšėjai gali pasiekti ne visai naudingų rezultatų, nes tikri JAV interesai reikalauja ne tiek Izraelio išgelbėjimo, kiek gerų santykių su arabais.

APSKRITIES VALDYBOS PROKLAMACIJA — "KARPIAUS DIENA"

Cuyahoga apskrities valdyba išleido specialią proklamaciją, paskelbdamą, kad šeštadienį, rugsėjo 26 d., "KAZIO S. KARPIAUS DIENA", sąryšyje su jo 75 metų gimimo minėjimu ir virš 50 metų veiklos Clevelande:

Išvardinus įvairius jo pasiskirus nuoveikius, baigiama:

"BE IT RESOLVED That, in tribute to his long history of involvement in cultura and nationality affairs, and for the contributions he has made through his work, to the people of all nationalities in Cuyahoga County, the Board of County Commissioners declares Saturday, September 26, 1970, as "KAZYS S. KARPIS DAY" in and throughout Cuyahoga County, wishing him continued and happiness in the years to come".

Pasirašė visi trys: Cuyahoga County Commissioners: Hugh A. Corrigan, Frank R. Pokorny ir Frank M. Gorman.

Ta proklamacija, puikiai rėmelyje buvo įteikta Karpiui.

AŠTUONI MILIJONAI DOLERIŲ PER BALFĄ

EMILIJA ČEKIENĖ

BALFas yra vienintelė iš-eivijos lietuvių organizacija, kur įvairių ideologinių įsitikinimų žmonės randa bendrą kalbą, virš 25 metų sutartinai dirbdami šalpos darbą.

Š. m. rugsėjo 16 dieną, įvykęs BALFo centro valdybos posėdis, de, praėjo liūdesio nuotaikoj, nes tylos ir susikaupimo minutė buvo pagerbtas ilgametis nuosirdus BALFo darbuotojas, centro valdybos išdėninkas a. a. Antanas Senikas, rugsėjo 4 d. per anksti iškeliavęs į amžinybę, kurio paskutiniam atsisveikinimui BALFo vardu žodį tarė specialiai iš Baltimorės atvykusi vicepirmininkė dr. E. Armanienė. BALFo reikalų vedėjas kun. P. Geiščiūnas pranešė, kad a. a. A. Seniko prisiminimui pagerbti vietoje gėlių lietuvių visuomenė BALFui suaukoko virš 600 dol.

BALFo pirm. kun. V. Martinkus paskaitė Amerikos Lietuvių Tautinei Sąjungai pasiūstą tokio turinio užuojautos laišką:

BALFo Centro Valdybos, Direktoriato ir visos BALF šeimos vardu norime pareikšti Lietuvių Tautinei Sąjungai nuosirdžią užuojautą netekus uolaus darbininko ir tauraus Tautos sūnaus a. a. Antano Seniko.

Antanas Senikas buvo vienas iš ilgamečių BALFo direktorių ir taip pat patyręs Centro Valdybos narys išdėninko pareigose. Todėl jo netekus BALFo centre pajutome didelę spragą. Kadangi a. a. Antanas Senikas BALFo direktoriaus pareigoms buvo skirtas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos, todėl prašome jo vieton paskirti naują atstovą į BALFo direktoriatą.

Valdyba nutarė, kad iki BALFo seimo, kuris įvyks š. m. lapkričio mėn., padėkos dienos savaitgalyje Bostone, vietoje velionio A. Seniko, BALFo išdėninko pareigos pavedamos vicepirmininkui dr. A. Škeriui.

Pirmininkas taip pat pranešė apie savo kelionės įspūdžius bei pasitarimus su BALFo veikėjais Chicagoje, kur jis neseniai lankėsi. Kaip kiekviename posėdyje, taip ir šį kartą paskirta visa eilė pašalpų vargstantiems lietuviams lietuviams įvairiuose kraštuose. Per BALFo rankas, kaip jau pati antraštė sako, 25 metų veiklos laikotarpyje yra perėję apie 8 milijonus dolerių į vargą patekusių lietuvių šalpai. Tai sumai sutelkti reikėjo labai daug darbo rankų ir pasiaukojimo, kurių BALFas nestokojo, kas rodo iš-eivijos lietuvių gerą valią, sieles jautrumą ir altruizmą savo į skurdą ar ligą atekusiam broliui.

Dvidešimt penkių metų veiklos kelią BALFas atžymėjo išleisdamas sukaštutinį leidinį pavadintą BALFAS 1944-1969 metai, 287 psl. Leidinį redagavo ilgametis šalpos darbe veikėjas dr. Domas Jasaitis. Viršelį,

• Dirvos novelės konkursui gautos dar šios novelės: J. S. R. — Užburtas ratas ir Dainavos kanklininkas — Mirga.

kurio iliustracija nusako visą knygos turinį, piešė BALFo centro valdybos sekretorius dail. Juozas Bagdonas.

Šiame leidinyje yra sukaupta visa BALFo 25 m. veiklos istorinė medžiaga, kurioje atspindi JAV lietuvių rūpesčiai ir darbai šalpos srityje nuo pat 2-jo pasaulinio karo pradžios. Jame randame daugiausia pasidarbavusių žmonių vardus ir veidus bei atliktus jų žygius. Valdyba nutarė šį leidinį nemokamai įteikti visiems šiais metais aukojusiems BALFui ne mažiau 20 dol. Kitiems kainą 3 dol.

Posėdyje dalyvavo ir du garbingi svečiai: Generalinis Konsulas A. Simutis ir tėvas A. Bernatonis, OFM iš Vokietijos. Generalinis konsulas A. Simutis ir dr. E. Armanienė padarė pranešimą apie testamentų sudarymą skiriant palikimą BALFui ar savo artimiesiems per BALFą, gyvenantiems užsienyje. Mat JAV reziduoją konsulai ir toliau turi teisę ginti savo valstybės piliečių teises, kurias nuolat palikimų bylose įvairiais būdais stengiasi pasisavinti sovietų įgaliotiniai. Kai žmogus miršta nesuręs testamentą, tai viskas tenka Lietuvos okupantui. Taip pat jie stengiasi išgauti ir užšaldytus palikimus, o konsulai juos apgina.

Tėvas Bernatonis kreipėsi į BALFo centro valdybą prašydamas persiusti Vasario 16 gimnazijos bendrabučio statybai gautas lėšas, kurių telkimui jis yra specialiai atvykęs į JAV. BALFas mielai sutiko talpinkauti, nors didžioji to darbo našta teks ne centro valdybai, o reikalų vedėjui kun. P. Geiščiūnui ir sekretorei J. Grigienėi.

Be to, jis painformavo apie dabartinį gimnazijos bendrabučio stovį, pažymėdamas, kad joje per 20 metų virš 20 abiturientų išėjo su brandos atestatais į universitetus ir virš 250 su vidurinės brandos atestatais. Jie visi išsiskirstę po įvairius kraštus papildė lietuviškojoje veikloje dirbančiųjų eiles.

Vokiečių valdžia pranešė, kad jau nebegalima laikyti vaikų virš 100 metų senumo namuose, o vaikų kasmet būna apie šimtą. Vokiečių vyriausybė skiria 280 tūkstančių DM, o mums lietuviams lieka 140 tūkstančių DM. Gal mums ta suma atrodo labai didelė, bet prisiminus lapkričio 13 d. žygį, kuriam per porą mėnesių buvo sutelkta 65.000 dol., tai šitokiam dideliame tikslui — bendrabučio statybai mums nėra didelė suma ir lengvai gali būti įvykdomas vajas. Tėvui Bernatonui buvo pasiūlyta kreiptis į lietuviškus fondus, ypač užšaldytus, kurių turime ne vieną. Be to, aukščiau minėta žygį pravedus, kaip spaudoje buvo skelbta, išlaidas padengus, liko dar keliolika tūkstančių dolerių suma, jaunimo organizuoto žygio sutelkta, todėl dabar labai pritiktų skirti jaunimo namų statybai. Lietuvių visuomenės suaukotos lėšos, visuomenė turi ir balsą tuo klausimu pasisakyti.

Neolitanų stovykloje akademijos atidarymas

ISPŪDŽIAI IŠ NEOLITUANŲ STOVYKLOS

Rugpjūčio 31 d. rytą susirinkome Blue Water Manor vasarvietėje liavų pakelti. Lėtai kylant Lietuvos ir Amerikos vėliavoms iš jaunų krūtnių pasigirdo himno žodžiai: -- Lietuva, tėvyne mūsų, tu didvyrių žemė. Pasidarė graudu, kad šioms žodžiams nėra vietos savoje žemėje. Po to rinkomės pusryčiams. Prie valgyklos laikraščio "Naktibaldos" redakcinis kolektyvas jau dalino laikraštį. Visi su smalsumu vartė lapą po lapo ieškodami naujienų, o jų buvo daug ir įvairių.

Po pusryčių suėjome į salę paskaitų klausyti ir diskusijose dalyvauti. Pirmąją dieną buvo dvi paskaitos. V. Krapauskas skaitė paskaitą -- Žvilgsnis į Lietuvos Kulūrą ir dr. E. Noakas -- Mūsų didvyrių klausimas.

V. Krapauskas studijuoja istoriją, tad istoriko žvilgsniu palietė šią temą.

Kultūra, sakė jis, yra atsirėmusi į praeitį ir jeigu kūrėjas nesinaudoja praeitimi, jo kūrinys neturi istorijos, o be istorijos bus laikinas dalykas, kurio vertybė dings laiko tekmeje. Visa, ką mes dabar turime, tai yra mūsų tautos stiprybė praeities kultūroje. Lietuvišką kultūrą mes turime saugoti ir ją išlaikyti. Tuo būdu pasitarnausime ne tik sau, bet ir savo tautai. Jei mes nors truputį jausimės esą lietuviai, tada mes be jokių vargų tą brangų turtą -- lietuvių kultūrą išlaikysime. Tai tokios buvo pagrindinės mintys.

Diskusijose dalyvavo

J. JUREVIČIUS

dr. Balys, dr. Noakas. Abu kalbėtojai pažymėjo, kad paskaita gera. Ją paprasė dar išplėsti. Be to, dr. Noakas priminė, kad praplečiant šią paskaitą paieškoti žinių, ar mūsų tau-

himno autorius V. Kudirka kurdamas šį himną turėjo galvoje istorinės Lietuvos kunigaikštius, karalius ir kitus. Anais laikais Lietuva buvo didelė ir galinga valstybė. Valdė džiulius žemes plotus. Bet laiko bėgyje ji pergyveno daug nema-

Literatūros vakare išpildant programą. Iš kairės: V. Dirgelytė, A. Augustinavičienė ir dr. Stankus, L. Tamošaičio nuotrauka

tos kultūra nėra senesnė, negu kas buvo prieš 700 metų. Dr. Balys priminė, kad greitai pasirodys žurnalas "Naujoji Viltis". Kvietė jaunimą prisidėti savo rašiniais, poezija, beletristika ir kt.

Vakare jaunimas suviesė nuotaikingą vakarą. Gražiai padainuota. Paskaityta viena kita juokinga apyskaitė. Bosto niečiai parodė idomų ir juokingą buriavimą. Jaukioje nuotaikoje buvo praleista pora valandų.

Fil. Dr. E. Noakas savo paskaitoje -- Mūsų didvyrių klausimas, išan-giniame žodyje pažymėjo, kad nori pasidalinti mintimis apie mūsų tautos divyrius. Pirmiausia priminė tautos himno žodžius, kur pasakyta, kad Lietuvos žemė yra didvyrių. Reikia manyti, kad

lonumų kol pagaliau tauta pateko svetimųjų prie spaudon. Neteko laisvės, neteko spausdinto žodžio ir t.t. Už nelegalų spaudos platinimą ir kitus veiksmus daugelis mūsų brolių pateko į Sibirą ir ten buvo nukankinti. Vargome virš 120 m. pakol sulaukėme dienos, kai vėl per pasišventimą ir aukas atgavome laisvę ir nepriklausomybę. Neilgai džiaugėmės. Rytų ir vakarų kaimynai vėl mūsų žemę pavergė.

Skaiciais pavaizdavo, kiek lietuvių buvo nepriklausomybės laikais ir kiek jų yra dabar. Tie skaičiai rodo didelių nuostolių mūsų tautai. Priminė 1941 m. sukilimą ir aukas. 1944-1955 m. miško brolius vedusius nelygią kovą su tautos okupantu. Didelė dauguma miško brolių ir se-

sių buvo žiauriausiomis priemonėmis nukankinti, todėl juos reikia laikyti tautos divyriais - kankiniais. Juos reikia visur ir visada prisiminti apie juos kalbėti ir rašyti.

Partizaninis laikotarpis yra vienas iš skaudžiausių lietuvių tautos istorijoje įvykių. Jaunimas turi semtis stiprybės iš tų aukų ir dėti visas pastangas, kad mes išliktume lietuviais. Ypač jaunimas turi kurti lietuviškas šeimas, kovoti prieš nutautėjimą. Paskaitos vaizdingumui buvo skaityta keletas ištraukų iš Suduvio knygos -- "Vienų vieni" ir V. Ramojaus -- "Kritusieji už Laisvę".

Rugsėjo 1 d. paskaitą skaitė fil. Dr. Jonas Balys tema: Akademinio Jaunimo Problemos.

Pradžioje jis priminė kokias sąlygas studentai turėjo laisvoje Lietuvoje ir jas palygino su Amerikoje studijuojančio jaunimo sąlygomis. Lietuvoje buvo mažiau stipendijų, negu čia Amerikoje. Nors studijuojantis jaunimas Amerikoje turi geresnes sąlygas, bet yra daug ir visokių pavojų, kaip tai nukrypimas prie narkotikų. Lietuvoje studentija daugumoje priklausė ideologinėms ir šiaip organizacijoms ir tuo būdu susidarydavo palankios sąlygos išvykti su paskaitomis į provinciją. Redaguodavo žurnalus karais ir laikraščius. Tai būdavo geriausia proga ištraukti į visuomeninę ir kultūrinę veiklą. Amerikoje to nėra. Ilgai užsitęsęs Vietnamo karas jaunimą gerokai suskaldė. Didelę įtaką kairiuosius liberalus turi komunistai, kurių tikslas kuo daugiau sukelti triukšmą ir netvarką. Kol kas jiems pavyksta. Čia yra blogiausia tai, kad jaunimas nesupranta, kas yra komunizmas ir ko jis siekia. Prelegentas mano, kad tas jaunimas, kuris nepritaria kairiesiems liberalams turi šaltai pasvarstyti šių dienų įvykius ir į juos tinkamai reaguoti. Dėl tų visų negerovių buvimo, kurias matome yra ir daugiau priežasčių, bet jas galima prašalinti susitarimo keliu. Blogiausia, kad turima demokratinė laisvė per daug panaudojama blogiems tikslams. Prelegentas mano, kad palaipsniui audra apims ir Amerikos demokratija nesugrius.

Paskaita buvo pavyzdžiui įvairiais pavyzdžiais ir palyginimais. Po paskaitos buvo ir diskusijos, kuriose dalyvavo dr. E. Noakas, J. Jurevičius, dr. Čekas ir kt.

Aldonos Čekienės paskaita buvo -- Realizmas Amerikos dabartinėje literatūroje, filme ir kultūroje. Prelegentė savo paskaitoje peržvelgė visą eilę įvykių, lūžių ir visokių pasikeitimų pabrėždama, kad laike pasakutinių 10 metų žmonės daugiausia palinko į labai realų ir naudingą dalyką tai knygų pirkimą ir jų skaitymą. Daugiausia perkama ir skaitoma tokios knygos, kuriose paliečiama ir aprašoma

J. Lendraitis ir B. Gudaitė literatūros vakare. L. Tamošaičio nuotr.

meilės sentimentai. Tokio turinio knygos, romanai tiesiog išgrobstomi. Romanų autoriai, kurie daugiau paliečia ir pavaizduoja pornografi-ją publikoje turi didesnę pasisekimą. Tokiuose romanuose yra po vieną kitą aprašymą, kuris nesubrendusiam jaunimui skaityti visai netinka. Prelegentė išvardino visą eilę autorių, kurie parašė romanus vien tik apie seksą. Didelė dalis romanų autorių vartoja labai nešvarius ir tiesiog šlykščius išsireikšimus. Mūsų tėvai perskaitę tokias knygas, romanus gauna pasibalsėtiną vaizdą. Bet nieko negali padaryti, nes šiuo metu tokių romanų rašymas, tapo mados reikalu. Dabartinis jaunimas užaugo tokioje literatūrinėje aplinkumoje, todėl nieko naujo ir kenksmingo jie neranda.

Kol knygos buvo brangios ir žmonės mažiau mokėjo skaityti, tada nebuvo jokios bėdos su tokių knygų bei romanų skaitymu. Dabar kai žmonės pradėjo daugiau skaityti pamatė, kad tokia literatūra yra bloga, todėl pradėjo steigti organizacijos ir pavieni asmenys, kurie ėmė kovoti prieš tokių knygų bei romanų spausdinimą ir jų platinimą.

Aldona Čekienė turi du master iš vokiečių ir prancūzų kalbos. Ji dirba New Yorko miesto bibliotekoje, todėl turi geras sąlygas arčiau pažinti dabartinę Amerikos literatūrą. Po paskaitos iškilio eilė klausimų ir pasisakymų. Dr. J. Balys mano, kad visa dabartinė pornografija ir šlamštas yra paremtas vien geru bizniu. Kai sumažės pirkėjų, tada sumažės ir pornografijos spausdinimas. A. Pavilčiūtė pastebėjo, kad pornografija daugiausia ėmė plisti po antrojo pasaulinio karo.

Susumavus visas mintis atrodo, kad sekso aprašymai ir joparodymai išnyks, nes nuogi kūnai yra neįdomūs ir greitai nusibosta. Tik gal ilgiau užsiliks nepadorių žodžių vartojimas.

**NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ**

**ALUMINUM
DIE CAST OPERATOR**

Opening on first shift for experienced aluminum die cast operator, good incentive rates, complete insurance program, permanent employment. Applications accepted Mon.-Fri. 8 a.m. to 5 p.m. ALUMINUM & ZINC DIE CAST CO. 262 Matzinger Rd., Toledo, Ohio (68-74)

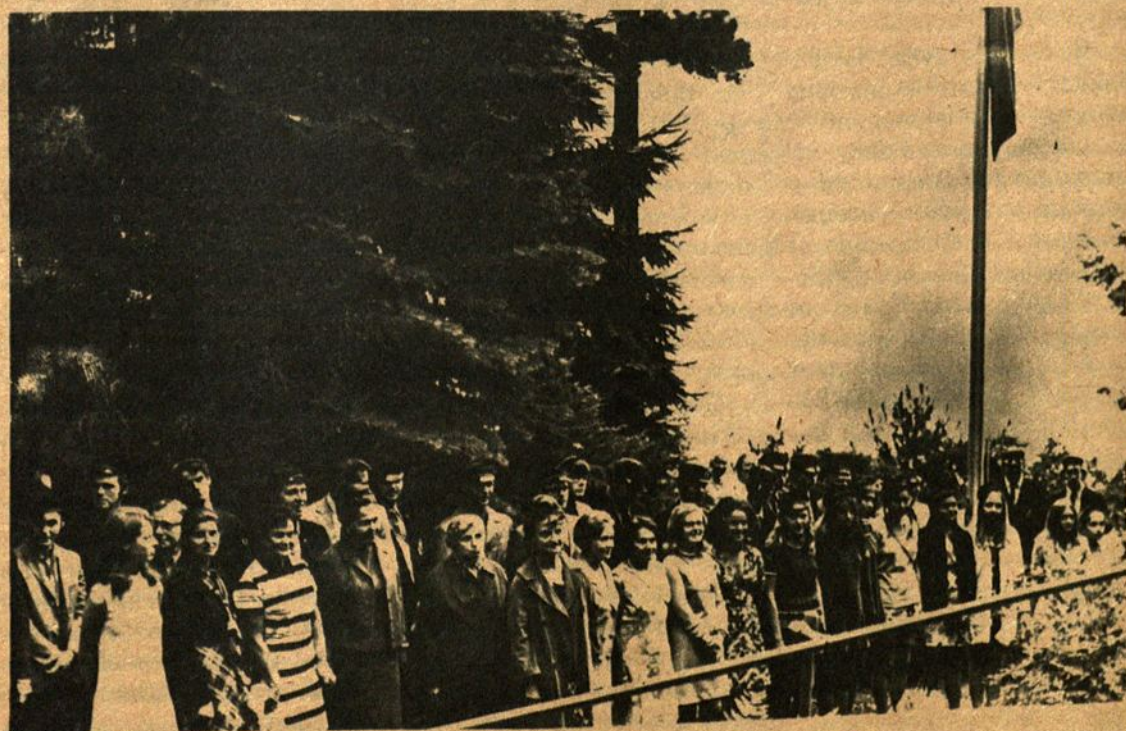
STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION

(ACT OF OCTOBER 23, 1962; SECTION 4369, TITLE 39, UNITED STATES CODE)

1. Date of filing: September 30, 1970.
2. Title of publication: DIRVA.
3. Frequency of issue: Two times a week.
4. Location of known office of publication: 6907 Superior Ave., Cleveland, Cuyahoga, Ohio, 44103.
5. Location of the headquarters or general business offices of the publishers (Not printers): 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.
6. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor. Publishers: The American Lithuanian Press & Radio Ass'n. "VILTIS", Inc. 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103. Editor: Vytautas Gedgaudas, 2882 Euclid Heights Blvd., Cleveland, Ohio 44118. Managing editor: Vytautas Gedgaudas, 2882 Euclid Heights Blvd., Cleveland, Ohio 44118.
7. OWNER (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereafter the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given). American Lithuanian Press & Radio Ass'n. "VILTIS" Inc. (not for profit), 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio, 44103.
8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities (If there are none, so state). None.

10. Extent and nature of circulation	Average no. copies Each issue during Preceding 12 months	Single issue nearest to filing date
A. Total no. copies printed (Net Press Run)	3586	3197
B. Paid circulation		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	430	158
2. Mail subscriptions	3056	2907
C. Total paid circulation	3486	3065
D. Free distribution (including sample) by mail, carrier or other means	50	82
E. Total distribution (Sum of C and D)	3536	3147
F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing	50	50
G. Total (Sum of E & F--should equal net press run shown in A)	3586	3197

I certify that the statements made by me above are correct and complete. VYTAUTAS GEDGAUDAS, Editor (Signature of editor, publisher, business manager, or owner)

Vėliavų pakėlimas neolitanų stovykloje.

L. Tamošaičio nuotrauka

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIŠKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

ALT S-gos PIRMININKAS T. BLINSTRUBAS:

REIKĖTŲ PAKITIMŲ JAUNIMO AUKLĖJIME

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas Teodoras Blinstrubas, praėjusį šeštadienį iš Chicago atvykęs į šiemetinį Dirvos balių Clevelande, kur buvo pagerbtas Kazys S. Karpus, pasakė kalbą, kurioje jis pasveikino sukaktuvininką. Norėčiau tvirtinti, kalbėjo jis, kad Kazio Karpiaus vardas lietuvių išeivijos istorijoje bus įrašytas neištrinamai. Iš Dirvos prisimenu, kad vieno jūsų klubo gegužinėje Kazys Karpus buvo pagerbtas ir apie jį buvo pasakyta, jog jis "visą savo gyvenimą nenustojo būti lietuviu". Norėčiau pridėti: ne tik tokiu buvo, bet ir visą savo amžių skyrė kitiems, juos taip pat lietuviams išlaikyti norėdamas, jų savisąmonę stiprinamas, tautinės garbės pajautimą skiepijamas, Lietuvai laisvės siekdamas, laisvos Lietuvos laimėjimais džiaugdamasis, o dabar, sunkiausiose jos dienose, vėl jos laisvės atstatymu sielodamasis.

Ir šiuo metu, kada kai kurie pradeda rodyti pavargimo žymes, kai tautai padarytos skriaudos imamos užmiršti, o naujai daromos iš viso nenorimos pastebėti, Kazys Karpus vis dar tebėra nenulenkiamas ir stiprus darbininkas, siekias mūsų tautai geresnės ateities.

Štai, skaitau viename laikraštyje vienos organizacijos susirinkimo aprašymą: "Po atskirų kalbų simpoziumo dalyviai išreiškė savo nuomones dėl (vardas, pavardė) pareiškimo, kurį pirmininkas pristatė: Lietuva yra laisva. Mums tik atrodo, kad ji nelaisva, kadangi mūsų tėvai nesutiko su nauja komunistine krašto valdžia."

Mūsų vaikų ir jaunimo auklėjime reikėtų jau tikrų pakitimų. Lietuvių skiepijimas ir lietuviško tautinės sąmonės gilinimas be tampraus ryšio su Lietuvos laisvės reikalavimų pabrėžimu per ilgesnį laiką liks daigu, įdiegtu dirvoje be saulės šviesos. Tik tautinio išsilankymo sujungimas su tautos laisvo gyvenimo siekimu, pabrėžė ALTS pirmininkas T. Blinstrubas, kurs tą idealą, dėl kurio mūsų jaunimas lengviau galės atsilaikyti nutautinimo gundymams ir išvengti bespalviškumo. Laisvės siekimo idealas bus tas švyturys, kuris žadins kiekvieno lietuvių dvasinį atsparumą ir stiprins išsilankymą. Tasai idealas tiks visiems: ir pasiryžusiems laisvon Lietuvon grįžti, ir manantiems čia iki grabo lentos išsilankyti.

Mano supratimu, lietuvių visuomenė turi išeiti į aiškų ir bekompromisinį Lietuvos laisvės idėjos stiprinimą ir

TEODORAS BLINSTRUBAS
ALT S-gos Pirmininkas

tam visų priemonių panaudojimą. Jokių nuolaidų okupantui ir tiems, kurie, į jį įsikibę, stengiasi laisvės siekimo dvasią menkinti. (Pobūvio dalyviai entuziastiškai pritarė).

Prisimenu vieno jaunimo vadovo pareiškimą, kad "kalbėti apie Lietuvos laisvę tai būtų politinis darbas, o mes nepolitikuojame". Jaunimo ar moksleivių grupių nedalyvavimas pavergtųjų tautų parade taip pat pateisinamas "nepolitikavimu". Nors išsilankyti "nepolitiškais" neleidžia jaunimo ar moksleivių atstovams atvykti į laisvinimo veiksmų suvažiavimus, juose dalyvauti, bent pasveikinti ar savo talką ateityje pažadėti.

Tokios "politikos" baimė neleidžia kartais ir gausioms organizacijoms savo kelių dienų suvažiavimuose paliesti Lietuvos laisvinimo reikalą, lyg tai nebūtų pats svarbus mūsų visų reikalas. Mano supratimu, Lietuvos laisvinimo politika turėtų lydėti kiekvieną lietuvių visur ir visuomet, nuo jo sąmonės pabudimo vaikystėje iki paskutinio atodūsio senatvėje. (Salėje vėl entuziastiškai pritarimas).

Baigdamas savo kalbą, ALT S-gos pirmininkas T. Blinstrubas vėl grįžo prie sukaktuvininko asmens, išvardijo jo nuopelnus mūsų išeivijai apskritai ir tautinei srovei ypatingai, linkėjo

Čiurlionio ansamblio meno vadovas muz. A. Mikulskis ir valdybos pirmininkas V. Plečkaitis įteikia ansamblio garbės nariui Kaziui S. Karpiui adresą. Prie stalo sėdi iš kairės: V. Garmienė, sukaktuvininkas K. S. Karpus ir adv. A. Lapinskas. J. Garlos nuotrauka

TAUTIŠKAME GYVENIME NEGALIMA PAVARGTI

Praeitą šeštadienį, rugsėjo 26 d. virš pora šimtų clevelandiečių susirinko į Dirvos vakarą pagerbti visuomenininką, rašytoją ir laikraštininką Kazį S. Karpių, jo 75 metų amžiaus sukakties proga.

Gražiai dekoruotoje scenoje, kur buvo išstatytas dail. V. Stančikaitės-Abraitienės pieštas K. S. Karpiaus portretas, pagerbimo rengimo komiteto pirmininkas, ALT S-gos Clevelando skyriaus pirmininkas A. Garmus atidarė vakarą keeliais žodžiais pasveikindamas sukaktuvininką. Pristatęs iš Chicago atvykusius svečius: ALT S-gos pirmininką T. Blinstrubą, valdybos išdininką M. Šimkų, buv. ALT S-gos pirmininką adv. A. Lapinską ir dail. Vladą Vijeikį, tolimesnę vakaro programos pravedimą perdavė dail. V. Vijeikiui.

Kleb. kun. B. Ivanauskui sukalbėjus invokaciją ir svečiams kiek pasistiprinus prie skaniais valgiais apkrautų stalų, pirmasis prabilo sveikindamas sukaktuvininką Kazį S. Karpių ALT S-gos pirmininkas T. Blinstrubas. Jo kalbos santrauka spausdinama 3 psl. Po jo visų susirinkusiųjų vardu sveikino PLB pirmininkas St. Barzdukas ir County Auditor Ralph J. Perk.

Meninę programą išpildė solistas Julius Kazėnas, padainavęs keletą liaudies dainelių, akomponuojant muzikai R. Brazaitienei.

Susirinkusieji su dideliu susidomėjimu išklausė adv. A. Lapinsko, buvusio ALT S-gos pirmininko, svečio iš Chicago, žodžius.

"Labai seniai, daugelį metų atgal, kalbėjo adv. A. Lapinskas, kada Clevelande dar baladojosi gatvėkariai, o lėktuvai buvo naujenybė,

į Clevelandą važiuojame sustodami Tabor Farmoje, dėl to, kad kelionė buvo perilga. Kodėl sustodavome Tabor Farmoje? Dėl to, kad Tabor Farma, kuri buvo Michigano valstijoje, buvo savos rūšies centras. Ten suseidavo visi to meto lietuvininkai, kurie buvo tautiniai nusistatę ir kuriems pirmoji vietą rūpėjo tautiniai reikalai. Mūsų inteligentai labai sielėjosi, kad reikalinga, girdi, Vilniaus išvadavimas. Tai yra daug metų prieš tai. Ir iš tikrųjų užuomazga buvo. Bet po to kilo kitų svarbesnių reikalų ir jau II Pas. karas. Lietuvai laisvė buvo užgniaužta ir tada nejučiomis prasidėjo nauja darbuotė. Tai buvo Lietuvai Vaduoti Sąjunga ir toje Sąjungoje mūsų jubiliantas buvo pačiose viršūnėse.

Paminėjęs, kad toji gadinė į Ameriką iš Lietuvos mažai atvykdavo, adv. A. Lapinskas, pastebėjo, kad jubiliantas aktyviai ir nuširdžiai prisidėjo prie Lietuvos atvadavimo darbo.

Neturėjome tada nei bendruomenių, sakė A. Lapinskas, neturėjome nei Vliko, neturėjome nei Tautinės Sąjungos, ta pilna žodžio prasme, bet Lietuvos palaiškymo idėja laisvos Lietuvos idėja buvo mūsų jubilianto širdy. Nežiūrint kaip jis tas idėjas rėmė, kaip jis joms be atsidusimo dirbo, niekuomet nerado reikalo visuomeninei afišuotis, kad tai Kazys Karpus tą daro. Jis prirašydavo Dirvą, jis Naujienų redaktoriaus visas polemikas išvairdavo ir todėl visi džiaugėsi, kad Clevelande buvo toks asmuo, kuris drįso pasakyti net didžiausiems Chicago lietuviškiems veikėjams, kad jie klysta, kada jie nesutiko Lietuvos prezidento Smetonos priimti sulgy deramų valstybės titulu. Jie nerado reikalo jo priimti taip, kaip Lietuvos atstovo, dėl to, kad neva tai partiniai kokie tai ginčeliai. Jis drįso pasakyti, kad jie daro klaidą ir vėliau jie už tą klaidą turės gailėtis.

Chicagoje pas mus, sakė

A. Lapinskas, buvo tokių atsitikimų, kad per radiją viską galėjai pasakyti, galėjai visiems visus argumentus išraištyti, bet kur yra parašyta ant popierio? Chicago laikraščiai nebuvo tautininkų srovei palankūs. Jie galėjo nustumti nuo puslapių, kad ir svarbiausius lietuviško gyvenimo įvykius. Kas atlikdavo tą raštingą darbą, kad tą žodį, pasakytą Chicagoje, paskui galėtų skaityti ir tie žmonės, kurie gyvena už Chicago ribų. Tą padarydavo Kazys Karpus, drąsiai Dirvoje išpiškindamas visas problemas, visus atsakymus, kokie yra tos dienos ryškieji reikalai, duodamas naujo garo ir naujo ūpo lietuviškiems reikalams. Jis net užjudindavo ir tą klasikinąjį Brooklyną. Kodėl klasikiną Brooklyną? Tautinėje veikloje buvo savo laiku trys centrai: vienas buvo Chicagoje, kitas Clevelande ir trečiasis Brooklynne. Kada Tabor Farmoje sukalbėdavo suvažiavę apie savo planus, nustatydavo gaires, tai visa problema buvo ta, ar iš tikrųjų Brooklyn atstovas parvažiuos į Brooklyną taip išaiškinti reikalą kaip buvo iš tikrųjų nuspręsta. Ir pasirodo, kad pakely, ar tai kur nors sustodavo išgerti, ar kas nors duodavo ten jam "nuodų", tada visas reikalas Brooklynne būdavo nušviestas visai kitokioje šviesoje ir iš didelio sutarimo tautinės minties reikalo išeidavo taip, kad Clevelandas ir Chicago sutarė, o Brooklynas niekaip negali prieiti prie tvarkos.

Toliau adv. A. Lapinskas palietė tą epoką kai Karpus atvyko į Ameriką, kaip sunku buvo įsikurti, trūko mokyklų žmonių, bet Karpus stengėsi visiems įskiepyti, kad Amerika yra tas naujas kraštas, kuris turi nepaprastą derlių kiekvienai tautai, kad kiekviena gera idėja čia turi galimybę išaugti ir klestėti. Šiandieninėje tautinėje veikloje yra lygiai 25 metai kai nau-

(Nukelta į 8 psl.)

Sukaktuvininkas K. S. Karpus tarp vakaro svečių prie p. Knistautų stalo. Sėdi iš kairės J. Kaklauskas, viešnia iš Australijos M. Klimaitienė, adv. A. Lapinskas, Gr. Kudukienė, K. S. Karpus, S. Knistautienė, dail. V. Vijeikis ir P. Kudukis. Stovi R. Kudukis, Vl. Knistautas, Vl. Braziulis ir Ign. Verbila. J. Garlos nuotrauka

SAVE AT
Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President

Tel. 847-7747

6%
PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$10,000. OR MORE.
2 YEAR MATURITY

Paid and
Compounded
Quarterly

5%
PER ANNUM

REGULAR
PASSBOOK
ACCOUNT

NOW INSURED TO \$20,000.

TREČIOJI BENDRUOMENĖS SPAUDOS IR RADIO DIENA TABOR FARMOS VIEŠNAGĖJE (3)

Per mikrofona mums kalbėtų pavaizdinti tautos istorijos įvykiai, piliakalniai, rašytojų sukurti personažai. Tokios programos klausysis ne tik vyresnieji, bet ištempus ausį ir jaunimas.

Humoras. Būtų neblogai ir koks Pupų dėdė ar Vitalis Žukauskas kartais išgirsti per radiją, bet humorui ir satyrai kažkaip stokoja talento. Visuomenė gi nežmoniškai jautri nevykusiam humorui.

Radio pranešėjai. Nedaug jų yra, dar mažiau atsiranda iš jaunios kartos tarpo. Pranešėjas -- visą žmogų, gerai mokąs kalbą, gražų balsą turįs, muziką suprantąs, žinias galintis redaguoti, pasikalbėjimą ar reportažą paruošti ir t.t. Radio pranešėjui reikalingų žinių galima įsigyti praktiškai dirbant radijo programoje. Tačiau būtų gera, kad pedagoginiuose lituanistikos kursuose būtų įsteigtas radijo pranešėjų kursas. Gal čia ir per ambicingas užsigeidimas, bet toks kursas galėtų būti sujungtas su žurnalizmo ar spaudos kursu.

APIE VILNIAUS RADIO IR MŪSŲ FONDUS

Pasklaidžius Vilniaus radijo programų tvarkaraštį, vienos savaitės dienos statistika tokia: 10 valandų skiriama muzikai, 4 valandos 30 minučių komunistinei indoktrinacijai politikos ir žemės bei pramonės ūkio klausimais, 2 valandos 30 minučių žinioms, 1 valanda mokyklų jaunimui. Žodžiu, per parą Vilniaus radijas veikia 16 valandų. Iš 2 valandų 30 minučių skirtų žinioms 70% transliuojama iš Maskvos rusų kalba. Dar įdomiau, kad iš 10 valandų muzikinės programos tik 8,3%, t.y. 50 minučių skiriama grynai

lietuvių liaudies muzikai ir lietuvių kompozitorių kūrybai. Visa kita dienos muzikinė programa, kuriai tenka likusios 9 valandos ir 10 minučių, sudaryta iš Sovietų Rusijos ir kitų sovietinių respublikų bei komunistinėje įtakoje esančių tautų muzikos ir estradinės muzikos. Muzikos, kuri užliūliuoja...

Mūsų lietuviškoji bendruomenė dar abejoja, ar reikia radijo valandėles remti, gi fondų valdovai sėdi ir svarsto, ar verta išleisti Lietuvos himno plokštelę, Čiurlionio ir Dainavos ansamblių, kitų žymesniųjų chorų ir solistų įdainavimus, tautinių šokių muziką, Lapinsko, Kačinsko, Jakubėno, Gaidelio, Budriūno, Banaicio ir kitų kompozitorių kūrinius. Maskvos raudona akis budriai seka Vilniaus radiją. Padėčiai užtrūkusi, jiūs manote, kad 8% autentiškos tautinės lietuvių muzikos atsilaikys prieš 92% slaviškos ir estradinės? Deja, mūsų kurėjo mintis bus užgožta svetimąja ištaka.

Tad, ką daryti? Lieka paprastas patarimas -- išsiskirstyti ir dirbti. Ir netrukdyti, o padėti tiems, kurie dirba.

Po šio J. Stempužio pranešimo mažai tebuvo diskusijų radijo tema. Daugiausiai girdėjosi tik komplimentai.

Po pagrindinių pranešėjų ir konferencijų pasisakymų, LB ir spaudos klausimais kilo gyvos diskusijos. Protariais jos buvo aktualios, protarpiais pasikartojančios. Malonu konstatuoti, kad visos jos vyko tinkamose formose: be asmeniškumų, kartais ir su mūšose taip retu humoru. Kaip ir kituose panašaus pobūdžio simpoziumuose, trūko laiko, tad ir moderatorius turėjo pakankamai darbo

"laviruoti" tarp leisti išsikalbėti ir raginti trumpiau ir daugiau pasakyti...

Diskusijose iškilo sekančios klausimai:

LB darbuotojų pažiūra į daugumos ir mažumos santykius.

T. Blinstrubas kėlė mintį ar tikslu vien surinkti 51% daugumą ir nebesirūpinti likusiais 49%. Dr. S. Čepas papildė, kad Kanados LB veikla bazuojasi susitarimu ir "didžiosios daugumos patenkinimu".

Individualus ir kolektyvus (per organizacijas) reikšmės LB veikloje.

Vien už individualų veikimą pasisakė St. Barzdukas (pastarasis vėliau sakėsi sutiktų šį klausimą persvarstyti), dr. A. Nasvytis, A. Gailiusis ir dr. H. Brazaitis.

Didelė dalis kalbėtojų ieškojo kompromiso, norėdami daugiau lietuvių į LB veiklą įtraukti, taip pat sustiprinti jos autoritetą.

"Jei norime išlaikyti LB tvirtą, kalbėjo T. Blinstrubas, turime apjungti visą išeiviją. Jis siūlė atkreipti dėmesį į dr. A. Butkaus straipsnius Dirvoje ir Drauge, kuriuose pastarasis duoda konkrečių pasiūlymų JAV LB Tarybos praplėtimui reikalui. Jam vėliau pritarė ir Vyta. Vaitiekūnas, paremdamas A. Butkaus siūlomą LB veiklos sintezę tarp individų ir organizacijose besireiškiančių lietuvių.

Žinomas visuomenininkas ir VLIK'o bei LLK-to narys Vyta. Vaitiekūnas kreipė simpoziumo dalyvių dėmesį, kad norint pašalinti ligą neužtenka vien jos simptomus iškelti, bet reikia ir jos priežastis pašalinti. Šių priežasčių yra dvejopų: išorinių ir išvidinių. Dėl išorinių nedaug ką galime padaryti. Tačiau metropolijos neturėjimo problemos nereikėtų aštrinti. Gi be ryšių su metropolija išeivija neišvengiamai eis žemyn. Yra būtina sušvelninti, arba visai pašalinti išvidines priežastis, kurių yra labai daug ir apie kurių dalį girdėjome šių dviejų dienų simpoziume.

V. Kasniūnas buvusios V Tarybos veiklą palygino su Absurdų teatru.

Ona Jokūbaitienė siūlė Tarybon įtraukti apylinkėse dirbančius, kad nebūtų vien "ponų" daromi nutarimai, o "darbininkų" atliekami tik "juodi" darbai.

A. Žiedas iš Detroito nusiskundė, kad LB apylinkėse per mažai dirba žmonių. Jei būtų pritrauktos organizacijos -- darbo rankų padaugėtų. Reikia LB suvisuomeninti.

A. Ginteris parėmė p. Žiedą pridėdamas, kad kai veikla individuali, apylinkių susirinkimų salės tuštėja, tad ir darbuotojų skaičius mažėja.

Naujienu vyr. redaktorius M. Gudelis pabrėžė, kad LB neturi savo spaudos. Jo supratimu Pasaulio Lietuvis mažai naudos atneša. Naujienos jau prieš 15 metų kėlė klausimą, kad į LB darbą būtų įtraukta organizacijos. Tad pasiūlymą, kad šiandien ir St. Barzdukas sutinka tą klausimą drauge su kitais bendruomenininkais persvarstyti, M. G. siūlė į LB darbą įtraukti ir ekonomines organizacijas, kaip bankus ir kt. Gi šiuometinė padėtis, anot M. G., kuomet viena grupė nori paimti "valdžią" ir viską kontroliuoti yra negera. Dėl to, jo manymu, ir Tarybos rinkimai sumažėjo 30%, arba buvo nustota 3000 balsuotojų. Nusistebėjo, kad LB klausimus diskutuojant buvo paminėtas Leninas, kaip pavyzdys. Pasisegė LB darbuotojų tarpe tolerancijos. Draugo redaktorius Br. Kviklys priminė, kad senoji karta iš lietuviškos veiklos pasitraukia. Jaunesnieji jų eilių, deja, nepapildė, nes spaudos nemėgsta. Pageidavo daugiau organizuotos tautos lietuviškai spaudai paremti.

V. Rastenis siūlė dabartinę LB mažoritinę sistemą pakeisti proporcinga -- sąrašų sistema. Jo nuomonė balsuoti už atskirus asmenis neteisinga ir nepriimtina.

Laiškai Lietuviams vyr. red. kun. J. Vaišnys S. J. kvietė LB-nėje neatstumti mažumą ir neatstumti mišrių šeimų. Kanceliariniai darbai lietuviškos neišlaikys. Reikia tolerancijos vis aštrėjančio tarpusavio konflikto santykiuose su kraštu.

(Bus daugiau)

J. GRAUDA

Apie Pr. Narušonį iš Twin Falls, Idaho

Kiekviena redakcija reikalinga "specų" ir žinovų. Tokie "researcheriai" reikalingi netikėtai multimilijoninei spaudai, bet ir tokiai kukliai mūsų spaudos agentūrai, kokia yra Graudos skiltis Dirvos globoje.

Tie laiškai, kuriuos retkarčiais gauname (juose nurodo mums į vieną ar kitą reikšimą) nėra tačiau analizės talka, bet tik informacija apie įvykį. Narušonis atėjo į mūsų veiklos lauką netikėtai, bet natūraliai, kaip išsprogęs purlas ant vandens paviršiaus, kur ant dugno nestokoja senų puvesių. Kad ir kitame leidinyje (Atviro žodžio mėnraštyje) įstojes į bendros temos analizę, kurią mes dėstėme, Narušonis praplėtė rėmus ir padvelkė autentiškumu. Jis padvelkė į mus kabinetinio mąstymo orumu, paneigdamas meninę ir "fiction" mąstymo metodą.

Daug kur mums tenka eiti skubiais takais, tartum sukilimo metu nieškančios rūsyje tūninčių generolų. Tada grandiniams tenka stvertis už strateginių žemėlapių.

Čia gi Narušonis prakalbėjo į auditoriją solidžiau generolišku baritonu. Jis kažką nušnekėjo šonan nuo temos, užkabines "skystai paleistų vidurių politiką", bet debiuto atrakcijai tai nėra nuodėmė, tai tik čerka dėl drąsos. Tai nesugriaua pasitikėjimo intelektualiniu Narušonio bagazu. Dabar madoje net mokslo šventovėse deklaruoti savo drąsą keturraidžiais šūkais, Narušonis operuoja kabinetinio nykščio čiulpiamo metodu ir čiulpia jis autentišką beveik proistorinį nykštį iš mezozojinės epochos, kada Lietuvos teritorijoje egzistavo dinosaurai, ichtiozaurai, paleozojiniai gyviai ir trečiafrontininkai. Paleozojines baidykles dabar talpina muziejai, o vieną iš trečiafrontininkų, Petrą Cvirkele, iš bronzos išlietą, Vilniaus aikštėje.

Ir štai čia, Pr. Narušonis ir talkino mums atbaigti spręsti tą hamletišką klausimą: ar turi teisę bronzinis Cvirka šlapintis mėnesioje, imituodamas herojų iš "Kelias atgal" romano, kurį jis, mūsų romantiško polėkio tvirtinimu, kadaise buvo išvertęs iš vokiečių kalbos?

Atviro žodžio mėnraštyje, narpliodamas tą akademinę temą, Pr. Narušonis tvirtina, kad bronzinis Cvirka neturi teisės šlapintis mėnesioje, nes romanas "Kelias atgal", kur tilpo tas sentimentalus nusilengvinimo epizodas, nėra Cvirkos versta. Cvirka nemokėjęs vokiškai. Narušonis tvirtina, kad tą romaną vertė Bronys Raila.

Pr. Narušonis iš Twin Falls patikslina, kad Railos vertime "šlapinimosi procesas nusakomas tiesiog lietuviškai", (tartum žodis "šlapintis" jau nebūtų "tiesiog lietuviškas"), ne kokiais nors "karalienės Viktorijos laikų" apšvelnintais žodeliais, (tartum žodis "šlapintis" būtų karalienės Viktorijos žodelis)...

Ergo:

"researcheris" Narušonis užginčijo bronziniam Cvirka formalinę ir moralinę teisę nusilapinti Vilniaus mėnesioje. Čia yra tos Narušonio studijos esmė (Mes žinome daug Cvirkos literatūrinių sukybių, kodėl ir čia jis negalėjo apsukti savo bičiulio Railos?).

Atviro žodžio mėnraščio nuopelnas glūdi fakte kad toje akademinėje temoje pavardės yra linksniuojamos pilnom raidėm, o supoetinta bronzinio Cvirkos nusilengvinimo tema pristatoma socialistinio realizmo metodu: buvo taip, ne kitaip! Tokiu būdu sugriauta legenda apie gyvas bronzines statulas, tokias nuostabias Byron'o poezijoje. Narušonio studijas atidaro galimybės Atviro žodžio mėnraščiui papilti eilę studijų apie socialistinio realizmo sandurą su romantizmu. Narušonis tvirtina: "tai ne Cvirka, tai Raila".

Ergo: bronzinio Cvirkos nusilengvinimo teisės formaliai priklauso bronziniam Railai. Bet, ar kas girdėjote apie bronzinį Railą Vilniaus aikštėje?

JURGIS GLAUDA

JUOZAS TUMAS – VAIŽGANTAS žmogus ir asmenybė (Paskaitos metmenys)

Tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt devintaisiais metais rugsėjo mėn. dvidešimtąją dieną su kaku visa šimtinė metų nuo rašytojo, kunigo, visuomenininko Juozo Tumo Vaižganto gimimo dienos. Ačiū organizatoriams šio parengimo, kad rengia šio nepaprastojo Lietuvio paminėjimą. Ačiū ir už tai, kad pakvietė mane, tiktai kuklų Vaižganto gerbėją kalbėti apie jį. Tas sugrįžimas į Vaižgantą, kurį turėjau padaryti, imdamasis už medžiagos kalbančios apie jį buvo lyg ir vėl naujas stimulus ir naujas polėkis mėgautis nekadiene mūsų kultūrinio gyvenimo duona, bet išskirtinio prakilumo penu.

Tačiau ar įmanoma tokį asmenį, koks buvo Vaižgantas suglausti į paskaitos rėmus? Ar įmanoma į kiekvieną jo šakočiausios veiklos sritį vienodai įsigilinti, vienodu tikslumu ją pavaizduoti? Apie Vaižgantą prirašyti šimtai rašinių, didelių ir trumpų, kondensuotų ir vandeninių, šiai sukakčiai praėjus tas rašinių skaičius, ir šiaip geležinės uždangos, ir anapus, padvigubėjo. Vaižgantas tapo mūsų kultūros istorijoje persona gratissima. Visu savo ūgiu jis atgyja tuose rašiniuose. Okupuotos Lietuvos sąlygos jo neuždusino. Anaipol, jam surengtas iškilmingas minėjimas Vilniuje, Kaune ir gradacija einant iki mažųjų scenų ir mažiukų sambūrių. Egančio laisvajame pasaulyje lietuvių kolonijos beveik visos labiau ar mažiau minėjo tą gimimo šimtmetį. Spauda, radijas ir okupuotos Lietuvos televizija minėjo Tumą Vaižgantą.

Dekoratyvinė minėjimo dalis visad nestokoja pompastikos ir patoso. Tai buvo savotiška sandūra lietuviškos sąmonės ir lietuviškos sąžinės su režimu. Tai buvo jau net neišvengiamybė minėti Vaižgantą, kalbėti apie jį, įeiti į jo minėjimo komiteto sudėtį. Kostas Korsakas, kadaise išleistas iš kalėjimo už pragištingą Lietuvos Nepriklausomybei veiklą, išleistas Tumo užtarimu. Toks pat Antanas Venclova. Ir šie asmenys lipo prie minėjimo vežimo, skelbdami: kad ir buvo Tumas kunigas, vis dėlto jis buvo didelis humanistas.

Bet tai buvo ne jų, o žmonių balsas, didysis lietuvių tautos vox populi, kad Tumas Vaižgantas su lauks taip pat entuziastingai minimo ir savo antrojo gimimo šimtmečio. Jis yra tame tautos panteone, kur senas garsas ir darbai, kaip senstantis vynas, eina geryn ir gardyn.

Greta to puošnaus fasado, kuris sutelktas parodomuose minėjimuose pasiekia mus žinia, kad Malaišių kaimas Svedasų valsčiuje, kur gimė mūsų milžinas jau baigia nykti. Trobesiai beatodairios naikinami, nes greta auga bedvasių pastatų kalėjimiškos išvaizdos kolchozas. Vaižganto gimtinių namų jau seniai nebėra. Malaišių kaimo greit nebus. Ta vieta bus laukas. Ilga laiką Tumas Vaižgantas bebuvo režimo akyse "dvasininkas", "religinio kulto tarnas". Buvo netgi pavojinga pakelti savo balsą Vaižganto gimtinio kaimo ir namo prezervacijai, arba pavertimu muziejumi. Tolygiai, sako, ir Krėvės Subartonių kaime Krėvės gimtasis namas baigia suirti. Bet Vienuoliui, kuris susitaikė su režimu, pastatytas Anykščiuose muziejinio pobūdžio pastatas. Taip keičiasi kultūros ir jai dėmesio akcijos, kur yra režimo ir svetimų vėjų diktatas.

Tačiau nebuvo nei vienos mokyklos pavadinta šia proga Vaižganto vardu, nebuvo nei vienos gatvės pavadinta jo vardu, nebuvo pašto ženklų, memoria-

linių knygų, atvirukų. Tai rodo, kad lokalinis režimo kompromisas buvo atsiradęs lietuvių visuomenei spaudžiant, ir tai rodo būdingą režimo santūrumą ištikimiausiam Lietuvos Nepriklausomybės kūrėjui, rašytojui, visuomenininkui. Prie progos dar reikia pastebėti, kad visuose ok. Lietuvos minėjimuose buvo sąmoningai "užmiršta" kad Vaižgantas buvo dvasiškis, jau nekalbant apie jo visuomeniškumo prigimtį, labiausiai gi studentų korporacijos Neo-Lithuania garbės narys.

Taip sutiko Vaižganto šimtmečio metus viso pasaulio lietuvių. Ar tai neparodo ta nuostabi jo asmenybės jėga trisdešimt septyneriems metams po jo mirties praėjus, tautai kenčiant apokalipsio bandymus, viso pasaulio lieuvius sukėlė ant kojų pagerbti jį kalboms apie jį. Ir perfrazuojant evangelinį posakį: jeigu mes kalbame apie jį -- jis yra mūsų tarpe.

Mes norime turėti jį mūsų tarpe gyvą. Ne jo scholastišką vaizdą: geras rašytojas, smarkus veikėjas, kunigas ne pedantas, universiteto profesorius, enciklopedinė figūra studijoms?...

Kaž kaip norėtusi sustoti, įsiklausyti...

Rašydamas savo vieną iš mano mėgiamiausių romanų ORA PRO NOBIS, aš pavaizdavau romano protagonistą netoli Kauno senamiesčio, ir jis sustojęs čia (romano tekstas) pajuto nemirštamą tautos gajumo dvelkimą. Jis jautė jį tų trijų kunigų žingsniuose, kurie čia pat gyveno ir mirė: Maironio Jakšto ir Vaižganto... Kunigaikštinės Lietuvos vyrų žingsniai ataidėjo tų trijų kunigų žingsniuose. (citos galas). Tai ir buvo tie moderniosios Lietuvos Didieji Kunigaikščiai, kilę iš šiaudinių pastogių. Ir Juozas Tumas iš dabar naikinamo Malaišių kaimo, Svedasų Valsčiaus Rokiškio apskrities.

(Bus daugiau)

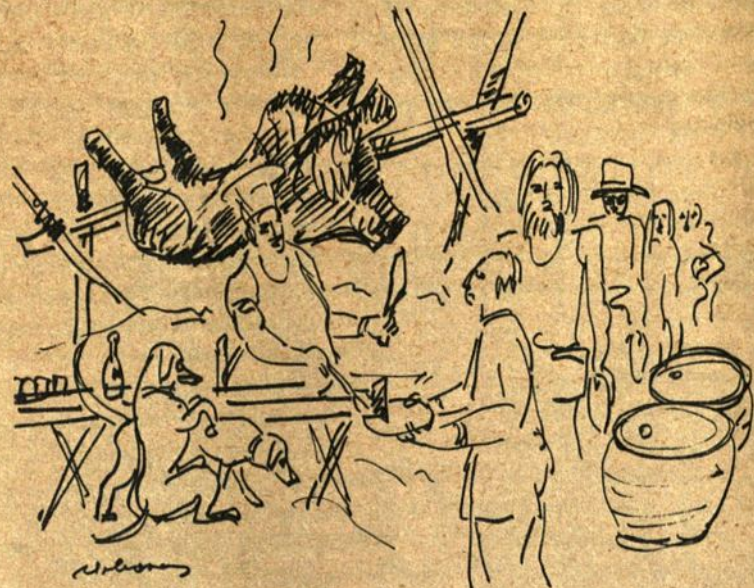
GUBERNATORIAUS TAURĖ

LEONAS URBONAS

Auga civilizacijos milžinas. Jis blizga, jis galingas ir purvinas. Milijonai žmonių jame dirba ir gaminiais dalinasi. Vieni gauna mažai, kiti daug, o treči dar daugiau.

Už savo uždarbį žmogus perkasi duonos, perkasi namą, automobilį ir burlaivį.

Sekmadeniais su visais savo vaikais atvažiuoja į uostą, sėdasi į laivą ir garbina drumzliną ežerą vandenį. Dalyvauja lenktynėse ir meldžiasi, prašo vėjo tyliai be žodžių, su žodžiais, su daina ir

Buriuotojai rinkosi prie jaučio kepsnio...

keiksmams. Kada jis laimi, sidabro ar bronzos taurę su mediniu kotu, ją deda ant lentynos.

Didelės lenktynės buvo praeitą savaitgalį. Nebuvo vėjo. Šimtas ir dešimt burlaivių su ilgais alumino stiebais ir kaip marškiniais ant paliečio kupros nukabusiom burėm susigrūdė prie starto linijos. Poškėję starto šūviai. Laivai, kaip užburti stovėjo. Kažkas užtraukė kareivinių vakarinių poilsio trimitų. Laivų igulos prapliupo juokais, kad net alumino stiebai suvirpėjo. Vėjo nei gurdėjo.

Toronto buriuotojų klubai ruošia lenktynes kiekvieną savaitę, kol ežeras užšala. Tačiau ne visada šimtas ir dešimt laivų būna. Šios lenktynės — metinės ir Karalienės pavaduotojo generolo — gubernatoriaus taurė laimėtojų paskirta.

Papūtė vėjas iš vakarų, kaip baltos gubės pasinešė laivai į pietryčius galingų Amerikos suvienytų valstybių link.

Buriuoti Ontario ežere nėra lengva. Kai kas drįsta sakyti, tai esąs vienas iš apgaulingiausių van-

denų. Du laivai mylios atstume tapačia kryptimi gali visai skirtingas sąlygas pergyventi. Vienas gali plaukti sau užsimota kryptimi, kai kitas patenka į oro sukūri ir valandą kitą nepaleidžia nuolat lėtai sukdamas 360 ratu. Kas to priežastis, man niekas iki šiol neišaiškino. Spėjama, kad ežero gilumos (virš 700 pėdų) atitinkamai veikia į oro temperatūrą ir, tuo pačiu, į vėjo judėjimą.

Už tai šių dviejų dienų lenktynių vidurį ir naktynės vietą, amerikiečių pakrantės miestelį Olcott, armada pasiekė laike tarp 5 ir 10 valandų kelionės.

Pirmuosius laivus amerikiečiai sveikino šautuvų salvėmis. Pakrantė kvepėjo kepama mėsa. To kvapo priežastis juodai apdegintos didžiulis jautis sukosi ant iešmo, geležinio, Pittsburghe sukalto. Amerikiečiai su šūviais ir kepsniu svečius pasitiko.

Laivai sustojo pavargę. Stiebai nuo burių nusinuogino. Igula rinkosi ir žiūrėjo apspitę apie šešių šimtų svarų jautį, mažo elektrinio motoro sukamą. Taukai tekėjo į dirbtino kuro laužą ir mažom liepsnelėm poškėjo.

Išvargę jūreiviai žiūrėjo į jautį ir alum praskiestą seilę varvino.

Peilis ir šakutė įstrigo į sultingą mėsą. Mėsos gabalus piové ir dėjo ant popierinių lėkščių. Jūrininkai ir jūrininkės piaustė ją su spalvotais plastikos peiliais ir su spalvotom šakutėm metė už alkanų dantų. Valgė ir kukurūzus auksinius, beveik žmogėdriško dydžio puode virtus.

Ilgai aš neėmiau tos popierinės lėkštės ir nė jau prie mėsos.

Man šis jautis priminė arklį kadaise Šiaulių mieste matytą. Jis buvo bombos sprogimo užmestas ant geležinės tvoros netoli stoties. Net gi ir kvapas buvo panašus. Arklys buvo iškeptas, betiksliai, karo beprotystės liepsnose.

Šis jautis keptas su tikslu. Keletą stiklų alaus išgėręs, ir aš jo gabalą užsisakiau.

Naktis buvo ilga. Amerikiečiai šoko su kanadiečiais. Puota buvo laukinė. Laukinis mėnulis kars tėsi virš klevų. Grupė barzdotų ilgaplaukių vyrų po klevu keistai apsirengę laikė didelius puodukus. Aš klausiau juos iš kur jie midaus gavo? Tai nesą midus, o tas patis amerikoniškas alus, o jie nesą vikingai, nei senovės lietuviai, vienas kitas turėjo rudens gėlę už ausies užsikisęs.

Giedojų antrieji gaidžiai. Netoli farmoj kriukšėjo patenkintos nupenėtos kiaulės. Kalbėjome drąsiai ir garsiai, o kiaulės galvojo, kad ir mes kriukšime. Tas ne tiesa. Nors ir nedaug išminties mūsų šnekoje, tačiau nesibarėm. Kalbėjome apie bures, vir-

Pasakodamas iš naujo pergyvenau Naujosios Gvinėjos keliones ves ir vėją. Kalbėjome visi tą patį. Ir kodėl gi ne? Visi atplaukėm panašiais laivais, panašiom būrėmis.

Žinodamas, kad gyvenimas negrįžta, nutariau neiti gulti kol paskutinis pasiliksiu.

Išbalso mėnulis. Išbalso dideliu puode virdami kukurūzai. Ant iešmo iš jaučio lavono ilgi šonkaliai išlindo. Prie tuščių alaus bačkų žaksėjo šinkorius.

Apie laužą susėdę keli ilgaplaukiai jaunuoliai su savo trumpaplaukėm mergaitėm klausė pasakų apie nuostabi pietų Pacifiko salų grožį. Pasakodamas jas aš, tarsi išnaujo pergyvenau savo nepamirštamą Naujosios Gvinėjos kelionės. Jaunuoliai prisiekė į pietų Pacifiką keliauti.

Išaušo debesuotas vėjuotas rudens rytas.

Kaukšėjo dizelio motorai. Pabudo, sujudo laivai. Vienas po kito žąsele traukė iš uosto judrių bangų pasitikti. Tenai burėms pakilus ir motorus nutildžius, manevravo šimtas ir dešimt laivų netoli starto linijos. Supokšėjo šūviai. Išsitempė virvės, burės ir nervai, laivai pasuko Toronto link. Visi skubėjo generolo — gubernatoriaus taurės laimėti.

Temperamentingas Ontario ežeras. Lietus, vėjas ir šaltis buvo kaina tam, kuris generolo — gubernatoriaus taurę ant lentynos pasidėjo. Dar daugiau kainavo tiem kurie jos negavo, nes kelionė atgal irgi tęsėsi tarp 5 ir 10 valandų.

Tačiau niekas dėl to nesiskundė.

Tėvas padalino vaikam po aspirino tabletę, kad slogos negautų ir, prieš einant gulti, pasakė:

-- Mokykis vaikel, kad garsiu chirurgu ar žinomą architektų pataptum, kad sau burlaivį pirkti galėtum; patį geriausį su alumino stiebu. Atmink, kad be idealo gyvenimas nieko vertas.

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Špionažo Kazas

PIERRE NORD

(19)

-- Mes neturime nei laiko nei priemonių, kaip normalūs teismai. Nėra net advokatų ir prokuroro. Tad, pulkininke Dubois, ar sutinkate, kad ponas Wonder kreipsis į jus tiesioginiai? Ir net jei jis jus klausinės mano vietoje, nes aš, tikrumoje, net nežinau ką klausyti, -- pasakė pirmininkas P.C. Eisenberg.

-- Mielai, -- atsakė Dubois. -- Tai padės greičiau reikalą išspręsti.

-- Ponas Wonder, jums priklauso žodis, -- pasakė patenkintas pirmininkas.

Wonder pasikėlė ir vaikščiodamas po kambarį, kaip priimta Amerikos teismuose, pradėjo kalbėti:

-- Pradžioj visą reikalą mes turime įstatyti į rėmus. O tie rėmai, tai kontrašpionažo operacija, pati svarbiausia kokia kada buvo. Dėka pabėgėlio sovietų pulkininko Vlasovo, G.R.U. aukšto pareigūno, mes pradėjome tą stebuklingą operaciją ir mums pavyko visoj Europoj apsivalyti nuo sovietų šnipų, išskyrus Prancūziją, kur nepavyko dėl pulkininko Dubois kaltės. Ir tą aš noriu įrodyti.

Wonder valandėlei nutilo ir pasižiūrėjo į Dubois, laukdamas kokia bus jo reakcija. Bet Dubois net neatidarė burnos ir nieko nepasakančiu žvilgsniu žiūrėjo į Wonderį.

-- Visi Europos kontrašpionažo viršininkai, išskyrus pulkininką Dubois, pasinaudojo Vlasovo su-

teiktom brangiom informacijom. Ypač vokiečiai, kurie sekdami Vlasovo patarimą, apvalė savo žvalgybą.

Wonder pritilo žvilgsniu parodydamas į duris už kurių girdėjos garsūs Dubois liudininkų balsai.

-- Felsen nežuvo lėktuvo katastrofoje, -- pasakė jis pusbalsiu. -- Aš jums tai galiu patvirtinti, nes...

-- Mes tai žinome, -- pertraukė pirmininkas. -- Tai parašyta byloje su kuria mes buvome supažindinti. Jūs galite eiti tiesiog prie prancūzų reikalo.

-- Sausio pabaigoje, -- pasakė Wonder, -- JAV prezidentas pasiūlė gen. de. Gaulle atsiųsti Amerikon savo žmogų apklausinėti Vlasovą apie sovietų špionažą Prancūzijoje. Prancūzų vyriausybė tam apklausinėjimui paskyrė vienintelį žmogų, savo kontrašpionažo viršininką pulkininką Dubois. Pirmasis darbo posėdis įvyko mano biure sausio 29 d. Mano anketa apie sovietų šnipus, ypač Rubio tinklą nebuvo užbaigta, nes Vlasovas to tinklo vadą pažinojo tik iš slapyvardžio Barinas. Tad tą dieną pulkininkui aš patiekiau vardus tik tų agentų, kuriuos Vlasovas buvo identifikavęs, būtent aukštą valdininką Guy Normand, prefektą Louis Tous-saint ir biologistą prof. Francis Lenglet. Dubois sugrįžęs Prancūzijos areštavo Normand ir Tous-saint, bet vasario 10 jis man telefonu pranešė, kad dingęs Lenglet tikrumoje yra miręs ir ši žinia viešai neskelbiama, kad išlaikius operacijos paslaptį... bent taip aš supratau.

Jis pertraukė savo kalbą pažiūrėdamas į Dubois, bet šis tik pritariančiai lingavo galva, kas visiems buvo aišku, kad jis su tuo sutinka.

-- Aš galvojau, -- tęsė Wonder, -- kad Dubois žaidžia korektiškai ir susitariau dėl antro pasimatymo, kuris įvyko vasario 21 d. mano biure. Tame laikotarpy, Barino užrekorduotą balsą slaptame su-

sitikime 1968 m. gegužės 10 į 11 d. Prancūzijoje su G.R.U. viršininku lyginant su Prancūzijos vyriausybės narių balsais buvo išaiškinta jo asmenybė.

Trečią kartą Wonder padarė pauzą, bet Dubois nereagavo, o teisėjai abu generolai nusiziovavo. Wonder pradėjo nervuotis ir garsiau kalbėti.

-- Neturėdamas jokios priežasties pulkininku Dubois nepasitikėti, aš jam daviau pilnas informacijas apie Rubio tinklą. Dabar aš nušviesiu faktus įrodančius, kad Dubois vienas galėjo įspėti Routier-Bariną ir jo merginą pabėgti. Du liudininkai dalyvavo pasikalbėjime ir aš norėčiau kad juos išgirstumėe.

Pirmininkas davė ženklą pakviesti Vlasovą ir Annabelą. Rusas atrodė kaip giltinė. Jis buvo numetęs apie 20 svarų ir visai nusilpęs, tuo tarpu Annabelą žydėjo.

Tie ponai nori išgirsti iš jūsų mano pasikalbėjimą su Dubois vasario 21 d. -- pasakė Wonder.

-- Tai jis padėjo pabėgti šnipui Routier! -- sušuko Annabela nesusivaldydama, bet Wonder ją pri-laikė.

Susivaldžiusi ji smulkmeniškai nupasakojo pokalbį ir padarė išvadą:

-- Vasario 21 d. 8 val. vakaro, Prancūzijos laiku, Dubois buvo vienintelis prancūzas, kuris žinojo, kad Barinas yra Routier. Apie 9 val. vak. jis paskambino į Paryžių ir už kelių valandų Routier su savo meiluže buvo jau pakeliui į Maskvą.

Ji atsisuko į Dubois ir sušuko:

-- Ar jūs tvirtinsite, kad tai tik paprastas su-puolimas?

-- Visai ne, visa tai ką sakote yra logiška, -- sumurmėjo pusbalsiu Dubois, padarydamas ranka žestą, kad nuraminus.

Bet tai iššaukė priešingą efektą. Jo ironija, sukėlė tikrą audrą Annabeloje.

(Bus daugiau)

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINĖS IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskit savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiekimas su Maskva suteiks jums žinias apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE TELEF. 621-6036
CLEVELAND, OHIO 44114

Anatolii Marčenko

"MANO PARODYMAI"

Tokia antraštė 1969 m. Vakarų Vokietijoje buvo išleista, rusų kalba, knyga, kurios autorius A. Marčenko, 1960 m. pradėjęs, virš šešerių metų išbuvo Sovietų kalėjimuose bei stovyklose, kurių baisenybes atlaikė su pasiryžimu išėjęs į laisvę pasakoti apie visą tai, ką jis bei jojo vergavimo draugai matė ir pergyveno.

Pratarmėje jis nurodo, kad toje knygoje (420 p.) nėra nė vieno išgalvoto fakto ar asmens. 1968. VIII. 21 d. A. Marčenko vėl buvo suimtas ir vieneriems metams vėl buvo uždarytas į stovyklą, gi 1969. VIII. 20 d. vėl buvo "nuteistas", kiek galima numanyti, kaip tik už tos knygos parašymą ir platinimą.

Toje knygoje yra minimi ir lietuviai, su kuriais Sovietų kalėjimuose bei stovyklose A. Marčenkai tekė susitikti. Čia pateikiamas vertimas skyrelio užvardinto "Ričardo pasakojimas", pasakojimo lietuvio, kuris A. Marčenkai papasakojo savo pergyvenimus.

RIČARDO PASAKOJIMAS

... Čia, dešimtojoje (Stovykloje, prie Potmos miesto, Mordvių Autonominėje SSR), sėdėjo lietuvis Ričardas K. Jis dalyvavo pabėgime (mat, A. Marčenkai rengėsi bėgti iš stovyklos ir dairėsi sau draugų) ir pasakojė man kaip juos pagavo. Trijese, trys lietuviai, kaip tai sugebėjo pasitraukti nuo sargybinių laukuose. Juos pastebėjo kai jie jau buvo pamiškėje. Pradėjo į juos šaudyti, bet tai buvo per vėlu. Tada iššaukė šaulius su automatiniais ginklais iš diviziono, apsupo mišką ir kareiviai su šunimis pradėjo ieškoti bėglių. Šunys greit užuodė pėdas ir neužilgo Ričardas bei jo draugai išgirdo vijikus čia pat, už nugaros. Jie suprato, kad jiems vis vieną nepasiseks pabėgti, bet jie vis vieną bandė pasislėpti, -- o gal sargybiniai su šunimis prašaus šonu. Tie du įlipo į ąžuolą ir pasislėpė tarp lapų, gi Ričardas iširaušė į nukritusius lapus po krūmu, -- tai buvo rudenį. Toliau viskas vyko jo akyse. Jis dar net nebuvo suspėjęs prisidengti lapais, kai pasirodė du kareiviai su šunimis. Šunys puolė ąžuolą, pradėjo nagais draskyti žievę. Atbėgo dar šeši kareiviai ir karininkas -- su pistoletu. Bėglius medyje iškarto pamatė. Karininkas sušuko:

-- Laisvės panorėjoje "..." vašu mat"?! Na, gi, lipkite žemyn!

Ričardas matė, kaip vienas bėglių pradžioje koją pastatė ant tos šakos, po to susirietė, nukarė kojas ir pakibęs ant pilvo bei rankų rengėsi nušokti. Tuo pat metu pasigirdo kelios automatų serijos ir vaikinai, kaip maišas, nukrito ant žemės. Bet jis dar buvo gyvas ir raitėsi iš skausmo. Karininkas su davė jam ir liepė paleisti šunis. Gi tasai net negalėjo gintis. Kai šunys atsitraukė, jis liko gulėti be judėsio. Karininkas liepė jį pakelti ir nutempti į šalį. Jį spardė, bet jis nesikėlė. Tada karininkas pasakė:

-- Kokiems galams gi jūs savo kojas įjįnumušate? Kam gi jūs turite ginklus?

Kareiviai pradėjo sužeistąjį bdyti durtuvais, šaukdami: -- "Da vai, davi!", kelkis, be reikalo vaidini!

Sužeistasis sunkiai kėlėsi ant kojų. Peršautos automatinų serijų rankos kadojo it tuščios rankovės. Suplėšyti drabužiai nuslinko iki juostų. Jis visas buvo kruvinas. Pabadydami durtuvais kareiviai jį nuvedė prie sekančio medžio. Karininkas sukomandavo: -- Puikiai, stovėk! Prie medžio pirmasis bėglys sukniubo. Jį saugoti liko du kareiviai su šunimi, gi likusieji puolė prie sekančio. Antrajam taip pat buvo įsakytą lipti nuo medžio žemyn. Jis, atrodo, sugalvojo sugudravoti ir nusileidęs iki žemutinių šakų, sudribo ant žemės prie pat kareivių kojų. Niekas nespėjo iššauti. Tada prie jo, gulintio, prišoko karininkas ir kelias kartus šovė iš pistoleto į kojas. Po to ir su juo įvyko tas pats kaip ir su pirmuoju: jį spardė batais, plėšė šuva, badė durtuvais. Pagaliau karininkas liepė nutraukti daužymą, priėjo prie vaikiną ir paklausė:

-- Na, laisvoji ir nepriklausoma Lietuva, sa kyk, kur trečiasis?

Vaikinas tylėjo. Karininkas jį spyrė ir pakartojo klausimą. Ričardas girdėjo, kaip jo draugas pragargaliojo:

-- Pavadinčiau tave fašistu, bet tu esi dar blogesnis!

Karininkas užsigavo:

-- Aš pats fronte kovojau su fašistais! Ir su to kiais kaip tu, taip pat. Ar maža jūs mūsiškių pas save Lietuvoje iššaudėte?!

Sužeistąjį vėl puolė ir pradėjo daužyti. Po to karininkas liepė jam šliaužti prie to medžio, kur gulėjo pirmasis:

-- Nenori eiti, tai šliaužk!

Ir sužeistasis su peršautomis kojomis šliaužė, gi jį, kaip ir pirmąjį, paragindavo durtuvais. O karininkasėjo greta ir vis sakė:

-- Laisvoji Lietuva! Šliaužk, tuoj gausi savo nepriklausomybę!

Ričardas man sakė, kad tas vaikinai buvo studentas iš Vilniaus ir buvo gavęs septynerius metus už lapelius. Kada abu bėgliai jau buvo greta, juos vėl pradėjo daužyti ir bdyti, dabar jau mirtinai. Pagaliau nebuvo girdėti šauksmų ir vaitojimų. Karininkas išitkinęs, kad jie jau negyvi, pasiuntė į sodybą vežimo. Jis, atrodo, manė užbaigti ir su trečiuoju iki

atvyks vežimas. Bet Ričardo ieškojo gana ilgai. Ar tai šunys pavargo, ar aitrus supuvusių lapų kvapas klaidino jų uosles, bet jie niekaip negalėjo jo rasti. Kareiviai bėgiojo po mišką beveik tik neužmindami ant jo, karininkas per du žingsnius stovėjo nuo jo krūmo. Ričardas sakė jog kelias kartus buvo pasirengęs pašokti ir bėgti. Vienko tik kai Ričardas jau girdėjo, kad ant kelio dunda vežimo ratai, karininkas priėjo prie lapų krūvos ir ją spyręs ir tuoju pat sušukęs:

-- Štai jis "svolochius"! Kelki!

Tuo momentu privažiavo vežimas.

-- Draugas majore, kur bėgliai?

Ričardas atsistojo. Į jį buvo nutaškytas majoro pistoletas. Ričardas instinktyviai truktelėjo į šalį kaip tik tuo momentu, kai įvyko šūvis, pajuto kaip nudegino jam petį bei krūtinę ir krito. Jis sąmonės nenustojęs, bet gulėjo nejudėdamas, stengdamasis nepajudėti ir nesudejuoti. Aplinkui atsirado daugiau žmo-

nių, kas tai paklausė: -- Draugas majore, o gal jis dar gyvas?

Majoras atsakė: -- Kur tau gyvas! Šaukdžiau stačiai į krūtinę.

Atrodo, kad jis nespėjo pamatyti, kad Ričardas truktelėjo į šalį. Ričardą metė į vežimo dugną, -- jisai ir dabar sugebėjo nesudejuoti, gi ant jojo užmetė du lavonus. Vežimas pasuko į stovyklą. Ričardas girdėjo kaip kas tai vis prieidavo prie vežimo ir majoras vis aiškino:

-- Nukauti begaudant.

Iš balso intonacijos buvo aišku, jog ir klausiantieji ir majoras puikiai supranta, ką tai reiškia. Po to vežimas sustojo -- tikriausiai privažiavo prie sargybos. Kas tai išsakė lavonus numesti prie sargybos budelės. Kada pradėjo traukti, Ričardas sudejavo. Kas tai pasakė: "Židūrėk, dargyvas". Jis atidarė akis. Buvo dar šviesu, dar net nedege lampos draustinėje zonoje. Nuo karininkų grupės atsiskyrė jo kryptimi tas pats majoras, ištraukdamas pistoletą. Ir Ričardas suprato: tuoju jį nušaus. Tačiau paskui majorą nukėlė režimo viršininkas, sugriebė jį už rankos ir pasakė:

-- Per vėlu, negalima! Juk visi židūri.

Ir tikrai, prie sargybos busto buvo labai daug žmonių, kariškių ir civilių, -- subėgusių židūrėti kaip atveš bėglius. Ričardą numetė nuo vežimo. Kas tai iš viršinių davė įsakymą kareiviams. Prie jo priėjo ir paklausė, ar jis gali eiti. Jis atsakė, kad gali. Jį nuvedė prie sargybos busto, gi zonoje prižiūrėtojai tuoju pat jį nugabeno į karcerį. Ten jis kelias dienas sėdėjo vienas ir niekas pas jį neatėjo, nors jis ir prašė padaryti jam perrišimą. Tik tai į ketvirtą ar penktą dieną atėjo felčeris, irgi kalinys ir perrišo žaidžą. Gi sekančią dieną atėjo gydytoja, apžiūrėjo jį ir pasakė, kad jis turės būti pervestas į ligoninės zoną. Jis turėjo karščio ir labai skaudėjo ranka. Ligoninėje jam amputavo ranką iki peties -- buvo per vėlu gydyti. Po to į teisę, padidino terminą ir perkėlė į Vladimiro (vieną baisiausių visoje Sovietijoje) kalėjimą. Tai buvo kokie trys metai (atseit apie 1958 m.) prieš mane ir daug kas tą istoriją prisiminė (mat ir A. Marčenko irgi buvo tame pat kalėjime).

Tačiau, teismas teismu, bet bėglius suimant tyčiomis žudo, kad kitus

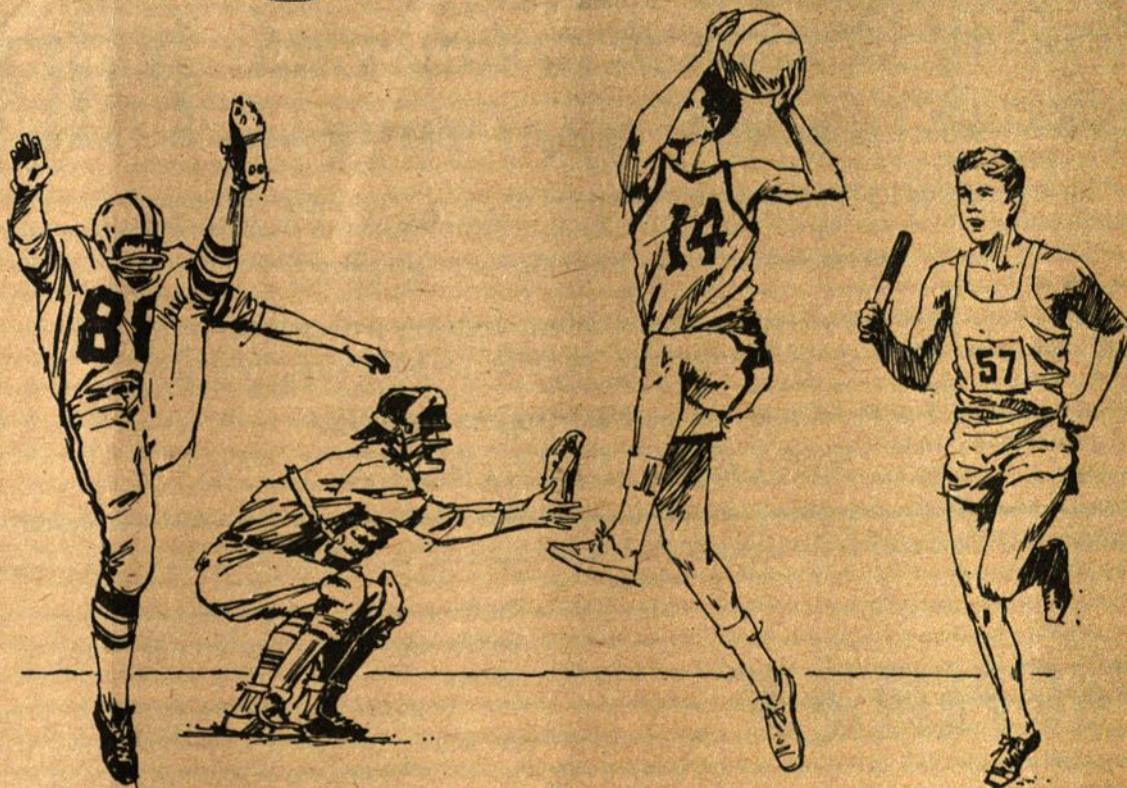
atbaidyti nuo bėgimo. Gi sumuštus ir sužeistus tyčiomis negydo. Opamatę kaip tokį Ričardą, daug kas pagalvos, -- ar yra prasminga rizikuoti? Gi pats teismas, terminas -- nieko nesustabdytų prie tų sąlygų, kokios yra pas mus stovyklose. Bet ir be Ričardo pasakojimo aš gerai atsiminiau įvykį Buchtarmino GES. Ten karininkas šaudė iš arti į beginklį bėglį. Aš pats tai mačiau..."

Knygoje keliose vietose dar minimi pabaltiečiai gi skyrelyje "Apie dragus - bičiulius" A. Marčenko pasakoja apie Vladą Mataitį, sukuriuo jis Vladimiro kalėjime buvo vienoje kameroje ir miegojo gretimose lovo-

se: "... Jis lietuvis, irgi ūkininkas. Jo tėvas, brolis ir jis pats buvo miške su partizanais, gi trečias brolis mokėsi mieste, buvo studentas. Tas trečias brolis atvažiavo namo, o senis ir kiti du atėjo pasimatyti su juo. Buvo gaudynės, juos visus sugriebė, išvedė už kaimo ir sušaudė, tik Vladui, kuris buvo sužeistas, pasisėkė pabėgti. Paskui jis sužinojo, kad nužudytuosius suvertė į vežimą ir atvežė atgal į kaimą. Kai Vlodo moti-

(Nukelta į 7 psl.)

A SALUTE

TO HIGH SCHOOL ATHLETICS

To kick-off the 1970 High School Football Season, we are offering a beautiful 50" x 60" PLAID STADIUM BLANKET with vinyl carrying case. Its just the thing for those cool autumn nights at the stadium and its yours for opening a new savings account for \$250 or more, or for adding \$250 to an existing account. The attractive carrying cases are available with some local High School team insignia.

Limit one (1) blanket per account... while the supply lasts... no mail requests, please.

813 EAST 185TH STREET / 481-7800
6235 ST. CLAIR AVENUE / 431-5670
25000 EUCLID AVENUE / 261-1200
26000 LAKE SHORE BLVD. / 731-1200
6135 WILSON MILLS ROAD / 449-2900

5% daily interest on passbook savings... ask about our Savings Certificate plans, paying from 5 1/4% to 7 1/2%.

ST. CLAIR SAVINGS

SVARBUS
SUSIRINKIMAS

Šių metų pavasarį LB Ohio Apygardos Valdyba buvo sukvietusi Clevelando lietuvių organizacijų atstovų pasitarimą, kuriame buvo apsvaistytas šimtmečio sukakties nuo lietuvių įsikūrimo Ohio valstijoje atžymėjimo reikšmės.

Tam tikslui buvo sudaryta komisija, susidedanti iš: Petro Balčiūno, dr. D. Degesio, Viktoro Mariūno, Felikso Eidimto, Vlado Plečkaitio, Juozo Stempušio ir K. S. Karpiaus. Pastarajai buvo pavesta paruošti šios sukakties atžymėjimo projektą ir apie tai painformuoti LB Ohio Apygardos Valdybą. Apygardos Valdybai buvo pavesta sukviešti Ohio valstijoje gyvenančių lietuvių ir jų organizacijų atstovų susirinkimą ir jame Komisijos projektą apsvaistyti.

Nutarus šimtmečio sukakties atžymėjimą ruošti, sudaryti atstovų susirinkime pastovų komitetą tos šventės rengimui.

Šimtmečio sukakties atžymėjimo klausimo Ohio lietuvių visuomenė ir jų organizacijų atstovų susirinkimas šaukiamas š. m. spalio 11 d. (sekmadienį), 12 val. Lithuanian Village patalpose, 877 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119.

Maloniai prašomos visos lietuvių organizacijos atsiųsti savo atstovus.

• Rita Premeneckienė, Lietuvių Respublikonų Klubas Clevelande pirmininkė, išvyko į Washingtoną dalyvauti tautybų respublikonų veikėjų konferencijoje.

"MANO
PARODYMAI"

(Atkelta iš 6 psl.)

na pamatė ant vežimo iš karto tris lavonus — vyro ir dviejų sūnų, ji išėjo iš proto. Taip ją, išprotėjusią ir išvežė į Sibirą, drauge su dukterimi. Gi Vladą, sunkiai sužeistą, vis vieną pagavo, teisė, taip pat slaptauoju teismu ir taip pat davė 25 metus. Jis dar sėdėjo Mordovijoje, kai jo motinai ir seseriai leido grįžti į Lietuvą. Mat taitis du kartus buvo pristatomas teismui termino sumažinimui iki 15 metų, bet abu du kartus atmetė, nes stovyklos vadovybė nedavė jam teigiamos charakteristikos: jis nenorėjo būti "aktivistu". ... Pagaliau Vladas buvo pristatytas teismui trečią kartą ir jam sumažino terminą. Jis išsilaisvino. Tiesa, jam neleido grįžti į Lietuvą...

A. Marčenko duomenimis "enkavedistai" stovyklose ypatingai rieškėsi prieš pabaltiečius. Taip, skyrelyje "Dideli ir mazi viršininkai", pasakodamas apie sunkiai sirgusio kalinio esant nusiskundimus, cituoja "komisijos" nario pulkininko atsakymą: "Visi jūs ten, jūsų Pabaltij, priešai ir banditai".

Vertė ir paaiškino D.

Lietuvių įsikūrimo Ohio valstijoje šimtmečiui paminėti planavimo komisija rugsėjo 28 d. turėjo paskutinį savo darbo posėdį, kurio metu buvo išdirbtas planas, su kuriuo artimoje ateityje visuomenė bus supažindinta. Nuotraukoj komisijos nariai. Sėdi iš kairės: K. S. Karpius, F. Eidimtas, V. Mariūnas, J. Stempušis. Stovi: P. Balčiūnas, V. Plečkaitis ir dr. D. Degesys.

• LB Ohio apygardos atstovų suvažiavimas įvyks spalio 18 d. (sekmadienį), 12 val. Lithuanian Village patalpose, 877 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119.

Darbotvarkėje pranešimai ir valdybų rinkimai, bei kiti įvairūs reikalai.

Ohio Apygardos atstovų dalyvavimas būtinas, kviečiami visų LB Apylinkių Valdybų nariai, Ohio Apygardoje gyvenantieji JAV VI Tarybos nariai bei LB veikla suinteresuota visuomenė.

• LSS vadovų suvažiavime Union Pier, Mich. praėjus savaitę iš Clevelando dalyvavo: Neringos t. tuntininkė S. N. Kersnauskaitė, ps. M. Puškorienė, ASD cv pirm. s. S. Gedgaudienė, J. Petraitytė, I. Raulinaitytė, s. V. Bacevičius, K. Giedraitis ir R. Vasys.

Suvažiavime, kuris įvyko rugsėjo 26 ir 27 d. Gintaro vasarvietė, paskaitas skaitytė: kun. J. Kubilius, S. J. — "Tolerancija", S. Gedgaudienė — "Vieneto dvasia — vadovavimo pasisekimo laidas" ir N. Užubalienė — "Kūrybingumo ugdymas".

• LB I ir II apylinkių valdyboms, kurios prie atsiųstų sveikinimų K. S. Karpiaus 75 m. amž. sukakties proga pridėjo Dirvai paremti auką po 20 dol., nuosirdžiai dėkojame.

• SLA 14 kuopos narių rudens susirinkimas įvyks spalio 11 d. Lietuvių salės svetainėje. Susirinkimo pradžia 12 val. (tuoj po pamaldų). Susirinkimo darbotvarkėje — kuopos reikalų aptarimas, klausimai ir samanymai. Prieš susirinkimą kuopos išdo sekretorius priims narių apdraudų mokescius. Visi prašomi susirinkime būtinai dalyvauti ir tvarkingai atlikti savas narystės pareigas.

Sekantis ir šių metų paskutinis nepaprastas — metinis narių susirinkimas įvyks gruodžio 6 d. Lietuvių salės svetainėje. Šis susirinkimas bus svarbus, nes kuopos valdyba patieks šių metų veiklos apyskaitą, taip pat bus renkama nauja valdyba bei kiti kuopos pareigūnai ir aptariamos kuopos sekančių metų veiklos gairės.

• Moterų Sąjungos 36 kuopa spalio 4 d., 5 v. p. p. Naujosios parapijos kafetarijoje rengia metinę vakarienę, o tuo pačiu bus ir šios kuopos 40 metų sukakties paminėjimas.

Meninę rogramą išpildys šios parapijos choras, vadovaujamas muz. R. Brazaitienės.

Kuopos valdyba maloniai prašo visus atsilankyti.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaunate kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Juozas Gobis, širdžiai su n e g alavus, paguldytas Polyclinic ligoninėje dr. Juodėno rūpestingėje priežiūroje.

Juozas Gobis nepriklausomas Lietuvos laikais baigė Vytauto Didžiojo Universitete humanitarinius mokslus. Studijavo svetimas kalbas, kurių 6 laisvai vartoja. Mokytojo Rokiškio, Linkuvos ir Plungės gimnazijose dėstydamas lietuvių kalbą ir pasaulinę literatūrą. Paskutiniu laiku — Plungės gimnazijos direktorius.

Yra parašęs ir išleidęs daugelį knygų tarp kurių paminėtinos: Pirmos jaunystės psichologija, Visuotinės istorijos kursas, Visuomenės mokslo vadovėlis (išleistas 4 laidos), Trumpas pedagogikos istorijos kursas ir kt.

Pasitraukęs iš mylimos tėvynės nuo komunistinio teroro į laisvąjį pasaulį, plunksnos nepadėjo rašyti mas spaudoje politinių įvykių apžvalgų straipsnius. Paruošė spaudai knygą "Tautybė ir kūryba" — rankraštis yra perduotas Katalikų Mokslo Akademijai.

Linkime J. Gobiui greičiau pasveikti ir grįžti prie plunksnos. E. F.

LSK ŽAIBAS RENGIA
DAUGIAKOVŲ
VARŽYBAS

Spalio 3 d. šeštadienį, 12:30 val. Clevelando St. Joseph High School stadione, įvyks 1970 m. Lake Erie AAU distrikto moterų ir mergaičių daugiakovų pirmenybės. Programoje — moterų penkiakova susidedanti iš 100 metrų kliūtinio bėgimo, 4 kg. rutulio stūmimo, šuolio į aukštį, šuolio į tolį ir 200 metrų bėgimo.

Mergaičių C klasės (12—13 m.) penkiakova: 50 yd. kliūtinis bėgimas, 6 lb. rutulys, šuolis į aukštį, šuolis į tolį ir 200 m. bėgimas.

Mergaičių D klasės (10—11 m.) trikovas: 100 m. bėgimas, šuolis į aukštį ir 6 lb. rutulys.

Kiekviena dalyvė turi dalyvauti visose atitinkamos daugiakovos rungtyse. Laimėtoja išvedama pagal surinktų taškų skaičių, kurie skaičiuojami pagal tarptautines vertinimo lenteles atsižvelgiant į pasekmę, bet ne į užimtą vietą.

Šias varžybas Lake Erie AAU vadovybės pavedimu rengia LSK Žaibas. Pažymėtina, kad pereinamųjų metų Lake Erie AAU moterų penkiakovos laimėtoja buvo žaibietė Eglė Giedraitytė surinkusi 3408 taškus.

Kartu šių varžybų metuose bus pirmą kartą vykdomos ir š. Amerikos pabaltiečių ir lietuvių virš mirtų daugiakovų pirmenybės.

Visi yra kviečiami atsilankyti į šias gero lygio varžybas.

LSK ŽAIBO SPORTINĖS
VARŽYBOS

Spalio 10 d., šeštadienį, 1 val., St. Joseph High School stadione įvyks 19-sios metinės LSK Žaibo kvietinės lengvosios atletikos rungtynės. Programoje bus pilnos mergaičių varžybos visose klasėse ir ribotos apimties berniukų rungtys.

Dalyvavimas atviras visiems lietuviukams ir lietuvaivaitėms. Laukiama svečių iš Toronto ir Hamitono lietuvių klubų ir taipogi iš Clevelando amerikiečių klubų su kuriais mūsų šaliai palaiiko glaudžius ryšius.

LSK Žaibui nepriklausą sportininkai norintieji dalyvauti, prašomi skambinti Vidai ar Ritai Čyvaitytėms 486-3228, ar Daivai Marcinkevičiūtei 371-4635.

CLEVELANDO PARENGIMŲ
KALENDORIUS

SPALIO 4 D. — LRK Moterų Sąjungos 36 kuopos metinė vakariinė Naujosios parapijos salėje.

SPALIO 31 D. Čiurlionio ansamblio tradicinis balius šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 7-8 D. Lietuvių Diena. Rengia LB I-os ir II-os Apyl. valdybos.

LAPKRIČIO 26-28 D. Lietuvių Studentų Sąjungos XX visuotinis suvažiavimas Pic Carter viešbutyje.

LAPKRIČIO 28-29 D. Gabija rengia lietuvių grafikų parodą Nauj. parapijos salėje.

GRUODŽIO 12 D. Religinės Šalpos vakaras Naujos Parapijos salėje.

GRUODŽIO 31 D. Naujųjų Metų sutikimas rengiamas LB I-os ir II-os Apyl. valdybos.

VASARIO 20 D. Pilėnų tauto tėvų komiteto tradicinis blynų balius.

PARDUODAMAS 4 BUTŲ
NAMAS

Rezortiniame miestelyje, netoli ežero šešių metų pastatas. Su baldais. Savininkas išvyksta į Floridą Greitam pirkėjui gera kaina.

CIPKUS REALTY
Tel. 943-0910
(73-74)

POETUI MIRUS

Staiga, netikėtai, ir dėlto tragiškai, lietuvių literatūra neteko Henriko Radausko. Poetui mirus, kaip ir kiekvienam kūrybos žmogui mirus, jo kūrybinės potencijos duoklė savo visuomenė, savo tautai ir tautos kultūros istorijai užsisklendžia. Mirtis pastato visą jo kūrybos pasaulį, lyg sudėtingą ir nuostabų paveikslą į tam tikrus laiko rėmus. Leidiniai post mortem, atradus dar neskelbtus kūrinius, dienoraščius, surinkus korespondenciją, mažai bekeičia kūrėjo vaizdą, kuris susiformuoja jam besireiškiant savo kūriniams.

To susiformavusio vaizdo, gal būt, nepakeis Henriko Radausko mirtis. Dabar ir nuo dabar visam jau laikui jis liks mums savo kūrybinėje drobėje ir savo laikmečio rėmuose. Nuo dabar jau ims arba labiau švytėti, arba labiau blankti vieni jo kūrybinės intuicijos ir erudicijos elementai — vieni atmirdami ir atrofuojami, ir kiti išengdami ir ryškesnį reljefą, nebodami laiko dulkių ir rudžių.

Ta likimo taisyklė nepaplenkia ir Henriko Radausko poetinio palikimo sarkofago. Ir po mirties kūrybos žmogus lieka ir liks angažuotas gyvenimui. Kada iš antikos gilumos atkasa nežinomų patricijų ir latifundijų savininkų antkapius, tik tai vardo raidžių liekanos teikia skurdžią jo būvimo sąvoką. Bet iš antikos gilumų nebuvo atkastos antikos poetų ir rašytojų marmurų. Vienok, tik jie byloja apie

Visais draudimo reikalais kreipkitės į prityrusį atstovą — V. GIEDRAITĮ, telefonas 944-6835, kuris suteiks jums reikalingas informacijas.

save ir amžininkus, tartum ir po dviejų tūkstantmečių bebūdami už angažuoti gyvenimo amžinam eismui.

Kaip vulgariai skamba šių metų literatūrinės premijos įteikimo metu suskambėjęs kalambūras: vienam Henrikui pasitraukus, turime kitą Henriką! Habemus Papam! Makabriškas antkapis poetui literatūros pokylyje. Argi poetai turi atatikmenį vienas kitam savo diapozonu, savo intuicija, savo kūrybiniu išvalgumu? Juo labiau minėtame santykiyje.

Cia nesiryžtama aptarti mirusiojo H. Radausko poetinio palikimo. Čia idomu tik konstatuoti tą padėtį, kurią miręs poetas buvo užėmęs savo amžininkų tarpe. Ir tą savo užimtą poziciją jis išlaikė nesusverdėjęs, nei pakeitęs jos. Tai yra poziciją, kurią prieš pat savo mirtį jis palietė, versdamas Metmenų žurnalui Czeslaw Milosz kūrybinės misijos aptariamą, pavadintą Skaitytajui. Čia yra Milosz strofa, kuri ir buvo Radausko orientyras: manau, kad manyje visai nėra nostalgijos, nebeatnostalgijos, suprastume kaip ieškąją kiek ryškiau matomos realybės, kuri laikui bėgant darosi grynesnė...

Lenkų išeivijos poetai nuo Adomo Mickevičiaus eros pasižymėjo patriotinės nostalgijos aistra ir tos temos hiperotija. Juliusz Slowacki ir Sygmunt Krasinski, mūsų galva, įžengė savo poetiniais traktatais apie nostalgiją, patriotikos suvokimą ir vizijomis į pasaulines poezijos rinktiniausias aruodus. Todėl Czeslaw Milosz pastanga nostalgiją imti tiktai satelitu išeivio poeto pasauliui yra gana antitradicinis reiškinys lenkų poezijoje. To kiu santūriu nostalgijai išlieka dabar mums Henrikas Radauskas. Jo pagarsėjęs eilėraštis apie Baltą akaciją, kuris yra tam tikra A. Puškino eilėraščio Mūza poetinė parafrazė ritmu ir išvaizdomis, yra tikras antiherojaus savo antinostalginės misijos deklavimas. Iš bendro ir plačiai publikai gerai suvokiamo poetų choro, kurio kantata eina unisono ženkle apie patriotinę nostalgiją, Radauskas rūpestingai šalinosi. Čia slypi jo problematiškai laimėjimas ateičiai, bet kartu pragaistingas poetui plataus kolektyvo aistros atmetimas. Amžininkams labiau rūpi poeto rezonavimas epochai Petrarkos pasaulis pilnas mums ir po šimtų metų. Bet ir Dantė eina priešinga teze.

Henrikas Radauskas ta prasme lieka angažuotas gyvenimui. Užėmęs savą a la Czeslaw Milosz pozą, su žvilgsniu, nukreiptu į savo vidų, jis nuolat ir nuolat liks mįlingai marmurinis biustas greitai nykstančioje išeiviskoje nostalgijoje, ir, kartu, nostalgijos nepažinusioje esminėje lietuvių visuomenėje.

J. Gl.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

5 1/4% CERTIFICATE OF DEPOSIT
\$5,000 minimum — 6 months maturity
5 1/4% CERTIFICATE OF DEPOSIT
\$5,000 minimum — 1 year maturity
6% CERTIFICATE OF DEPOSIT
\$10,000 minimum — 2 year maturity

DELLA E. JAKUBS & SON
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

K.S. Karpiaus pagerbimas

(Atkelta iš 3 psl.)

ja genkamtė užsiviešpatavo ir senieji amerikoniai, tie senieji lietuviškos kibirkštėlės palaikytojai, išėjo į taip vadinamą atsargą, į pensiją.

Tautiškame gyvenime negalima pavargti, sakė A. Lapinskas. Negalima nei paimti taip vadinamos pensijos. Kada jau pradėdi "atostogauti", daroma didelė klaida.

Ir, baigdamas žodį, jis kreipėsi į Karpių prašydamas, jei jam nepavargo dar ranka, nepadėti plunksnos ir geras idėjas skleisti toliau.

Dail. Vladas Vijeikis, kuris nuotaikingai vadovavo programai, drauge su publika padainavo savo sukurtą dainelę "Ar aš tau Karpiu nesakiau..." kuri visiems patiko ir net buvo prašymų pakartoti.

Julija Rastienė, atvykusi iš Baltimorės, perskaitė savo vyro poeto Nado Rastenio specialiai Karpiui šia proga sukurtą eilėraštį

ir įteikė dovanų knygą Anykščių šilelis, kurį N. Rastenis išvertė į anglų kalbą.

Vilties Draugijos valdybos pirm. A. Laikūnas ir Dirvos red. V. Gedgaudas įteikė Karpiui gražų dail. V. Vijeikio pagamintą adresą, visų svečių pasirašytą. Taip pat adresą įteikė Čiurlionio ansamblio vadovybė pirm. V. Plečkaitis ir muz. A. Mikulskis, nes sukaktuvininkas yra Čiurlionio ansamblio garbės narys.

Pabaigai buvo perskaityti gauti sveikinimai, kurie nuo praeito numerio spausdinami Dirvoje.

Po programos svečiai vaišinosi ir grojant p. Pažemio orkestrui ilgai dar linksminosi, nenorėdami skirstytis.

• ALT S-gos Rytų Apygardos pirmininkui V. Gruzdžiui, prie sveikinimo K. S. Karpiui, prijungusiam auką jo numylėtam laikraščiui Dirvai 25 dol. paremti, nuoširdžiai dėkojame.

LSS JAV Atlanto Rajono "Perkūno" stovyklos uždarymo metu. Iš kairės į dešinę: LSB Vyr. Skaut. v. s. P. Molis, svečias amerikietis skautininkas, J. S. Vyr. Skaut. j. s. M. Manomaitis, LSS Vyr. Skaut. s. L. Milukienė, Atlanto Raj. vadeivė s. D. Siemaškienė, v. s. O. Saulaitienė, LSS Vyr. Skaut. pavad. s. S. Subatienė. A. Glodo nuotrauka

"Perkūno" stovykloje (iš kairės į dešinę): Stovyklos virš. s. M. Subatis, stovykloje ordenu "Už nuopelnus" su rėmėjo kaspinu apdovanotas Howard Beaudette, LSB Vyr. Skaut. v. s. P. Molis, ps. R. Jakubauskas, (klūpo) ps. K. Matonis ir ps. A. Glodas.

Gen. štabo pulk. leit. MATUI NAUJOKUI,

Jo broliui Lietuvoje mirus, nuoširdžią užuojautą

reiškiame

Jurkūnai

Gen. št. pulk. MATUI NAUJOKUI,

mirus jo brangiam broliui JONUI, gilią užuojautą

reiškia ir kartu liūdi

Antanas ir Elena Rukai

SVEIKINIMAI K.S. KARPIUI

Didžiai Gerbiamasis,

Visų ALT Clevelando skyriuje dalyvaujančių Clevelando lietuvių organizacijų vardu sveikiname Jus, kaip mūsų buvusį pirmininką, Jūsų deimantinės amžiaus sukakties proga.

Jūsų dideli nuopelnai Dirvai, Amerikos Lietuvių Tarybai, Amerikos Lietuvių Tautinei Sąjungai ir visai eilei kitų organizacijų liks šviesiu pavyzdžiu ateities kartoms ir paskatins ne vieną jaunuolį jungtis į Lietuvos laisvinimo darbą.

Būdami tvirtai įsitikinę, kad Jūs esate ir toliau reikalingas lietuvių veikloje, mes prašome Jus nepavargti ir nesitraukti iš šios veiklos, bet ją tęsti toliau.

Mes linkime Jums dar daug metų, visokeriopo pasisekimo ir virš visko, sulaukti Lietuvos prisikėlimo.

Su gilia pagarba,

Amerikos Lietuvių Tarybos
Clevelando Skyriaus Valdyba

K. Algimantas Pautienis, pirmininkas

Didžiai Gerbiamas Jubiliate:

Būk pasveikintas išgyvenęs kapą ir penkiolika metų. Sukaktis deimantinė. Ji išsagstyta deimantiniais lietuviškais darbais.

Linkiu Jums geros sveikatos ir dar daug, daug, laimingų ir kūrybingų metų!

Su tikra pagarba,

Petras Daužvardis
Lietuvos Generalinis Konsulas

Didžiai Gerbiamas Pone Karpiu,

Spaudoje pastebėjau, kad Clevelando lietuvių visuomenė ruošiasi paminėti Tamstos 75-rių metų amžiaus sukaktį. Šia proga leiskite man pasveikinti Tamstą kaip vieną iš aktyviausių visuomenininkų ir produktiausių spaudos darbininkų, kuris Lietuvos nepriklausomybės atstatymo paskelbimo išvakarėse įsijungė į visuomeninį ir spaudos darbą ir jį nepailsdamas dirbote per penkiasdešimt penkeris metus.

Nuoširdžiai sveikindamas linkiu dar ilgus metus neapleisti lietuviškosios spaudos ir visuomenės dirvonų,

Su gilia pagarba,

Tamstos,
Anicetas Simutis
Generalinis Konsulas

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo valdyba, didžiai vertindama Tamstos nueitą gyvenimo kelią paliekant jame gilius pėdsakus išeivijos lietuvių darbo baruose, šios garbingos sukakties proga nuoširdžiai sveikina Tamstą ir didžiuojasi Jūsų asmenybe, kaip lietuvių tautos simboliu svetimame krašte.

Linkime dar ilgai tuo prasmingu gyvenimo keliu eiti rodant pavyzdį jaunajai kartai ir vyresniesiems.

Emilija Čekienė
Lietuvos Nepriklausomybės
Fondo pirmininkė

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje vardu sveikiname Didžiai Gerbiamą p. Kazį Karpių Jo 75 metų amžiaus sukaktuvių proga.

Linkime Jam viso to ko Jo kilni lietuviška širdis trokšta.

Su gilia pagarba,

Povilas P. Dargis
SLA prezidentas

Kazį S. Karpių, didį visuomenininką, taurų lietuvi, tautiškos minties laikraščio DIRVOS įsteigėją ir ilgametį redaktorių, deimantinio amžiaus sukakties proga sveikinu ir reiškiu savo nuoširdžiausius linkėjimus.

Šia proga Jo numylėto laikraščio DIRVOS palaikymui siunčiu \$25.00.

Vincentas Gruzdis
Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Rytų Apygardos pirmininkas

DIDYSIS LIETUVOS SŪNAU,

JAV Lietuvių Bendruomenės Clevelando 1-os Apylinkės Valdyba įvertindama Tamstos, tėvynės Lietuvos garbei ir laisvei didį įnašą, kuriai savo darbais pragyvento 75 metų amžiaus didesnę laiko dalį esate atidavęs JAV. Šiandien, minint TAMSTOS DEIMANTINĘ AMŽIAUS SUKAKTĮ reiškiame gilią padėką, pagarbą, linkime sveikatos ir dar daug daug saulėtų metų.

Šios sukakties proga, Tamstos redaguotam laikraščiui DIRVAI skiriame simbolinę auką 20 dol.

F. Eidimtas
Valdybos Pirmininkas

G. Maslauskienė
V-bos Sekretorė

Mielas Sukaktuvininke,

mes turime malonią proga bei pareigą pasveikinti Tamstą Jūsų amžiaus deimantinės sukakties proga. Ne amžius žmogų padaro asmenybe, bet jojo darbai. Gi Tamstos, Mielas Sukaktuvininke, darbai yra labai šakoti. Tamsta išvarėte ne tik gilią, bet ir ilgą vagą lietuviško gyvenimo dirvone. Tamsta Lietuvos labai aukojote ir aukojate ne tik savo laisvalaikį, pinigą, bet ir širdį. Mes didžiuojamės Tamsta bei Tamstos nuveiktais darbais.

Mes linkime Tamstai sveikatos, laimės ir bent moralinio atpildo už Tamstos atliktus darbus Tėvynei Lietuvai. Ilgiausių metų!

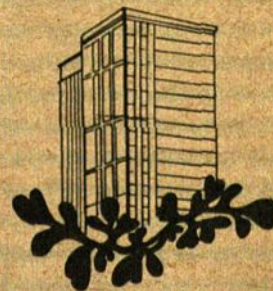
Pirmininkas
Vl. Čyvas

Ona Jokūbaitienė
Sekretorius

Detroitė suruoštame Lietuvos Steigiamojo Seimo 50 m. sukakties minėjime žodinį montažą atliko E. Zubrickienė ir L. Tautkevičiūtė. K. Ražausko nuotrauka

Saugus ir pelningas santaupų
investavimas į nekilnojamąjį turtą

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskačius niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRY S MODERNIOS KOPLYČIOS

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (1/2 metų) šiuo adresu

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., 1/2 metų 7 dol.

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

Adresas